

ΑΝΩΤΑΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΠΑΤΡΩΝ  
ΣΧΟΛΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΩΝ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ  
ΤΜΗΜΑ ΑΝΑΚΑΙΝΙΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΚΤΗΡΙΩΝ

## ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

# « ΑΝΑΚΑΙΝΙΣΗ-ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΤΟΥ 6<sup>ου</sup> ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ ΣΤΟ ΗΡΑΚΛΕΙΟ ΚΡΗΤΗΣ »



ΦΟΙΤΗΤΡΙΑ: ΚΡΗΤΣΩΤΑΚΗ ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ  
ΕΠΟΠΤΡΙΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ: ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΥ ΕΥΑΝΘΙΑ

ΠΑΤΡΑ 2012

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	1
ΠΡΟΛΟΓΟΣ	4
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	5
1 <sup>ο</sup> ΚΕΦΑΛΑΙΟ	6
ΜΕΣΟΠΟΛΕΜΙΚΗ ΚΑΙ ΜΕΤΑΠΟΛΕΜΙΚΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ (1918-1960)	
1.1. Η ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΤΟΥ ΜΕΣΟΠΟΛΕΜΟΥ (1918-1940) ΚΑΙ ΤΟ ΜΟΝΤΕΡΝΟ ΚΙΝΗΜΑ	7
1.2. ΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΤΟΥ ΜΟΝΤΕΡΝΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΣ	
1.2.α. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΜΟΝΤΕΡΝΩΝ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΚΤΙΡΙΩΝ	7
1.3. Η ΜΕΤΑΠΟΛΕΜΙΚΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ 1940-1960	9
2 <sup>ο</sup> ΚΕΦΑΛΑΙΟ	10
ΤΟ ΤΕΙΧΟΣ ΤΟΥ ΧΑΝΔΑΚΑ, Ο ΠΡΟΜΑΧΩΝΑΣ ΣΑΜΠΙΟΝΑΡΑ ΚΑΙ Η ΠΟΛΗ ΕΝΤΟΣ ΤΩΝ ΤΕΙΧΩΝ	
2.1. Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΤΕΙΧΟΥΣ ΤΟΥ ΧΑΝΔΑΚΑ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΡΟΜΑΧΩΝΑ ΣΑΜΠΙΟΝΑΡΑ	11
3 <sup>ο</sup> ΚΕΦΑΛΑΙΟ	13
ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ- ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ	
3.1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	14
3.2. Ο ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΑΣ	14
3.3. Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΚΤΗΡΙΟΥ ΤΗΣ ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ	14
3.4. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΚΤΗΡΙΟΥ	21
3.5. ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΘΕΩΡΗΣΗ	22
3.6. Η ΠΟΛΗ ΕΝΤΟΣ ΤΩΝ ΤΕΙΧΩΝ- ΤΟ ΒΟΡΕΙΟΑΝΑΤΟΛΙΚΟ ΤΜΗΜΑ	22
3.6.Α. Η ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ	22
3.7. ΚΤΙΡΙΟΛΟΓΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ	23
3.8. ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ	24
3.9. ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ	25
3.9.1. ΘΕΜΕΛΙΑ- ΤΟΙΧΟΠΟΙΗΣ	25
3.9.2. ΜΕΣΟΠΑΤΩΜΑΤΑ- ΔΑΠΕΔΑ	25
3.9.3. ΣΟΒΑΤΕΠΙ	27
3.9.4. ΔΩΜΑΤΑ	27
3.9.5. ΑΝΟΙΓΜΑΤΑ	27
3.9.6. ΚΟΥΦΩΜΑΤΑ	28
3.9.7. ΜΕΤΑΛΛΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	28
3.9.7.α. Κυκλιδώματα	28
3.9.7.β. Αυλόπορτα	29
3.9.7.γ. Προστατευτικά κυκλιδώματα παραθύρων	29
3.9.8. ΞΥΛΙΝΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	30

3.9.9. ΧΡΩΜΑΤΙΣΜΟΙ	30
3.9.10. ΗΛΕΚΤΡΟΥΔΡΑΥΛΙΚΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ	32
3.9.11. ΠΑΘΟΛΟΓΙΑ ΚΤΗΡΙΟΥ	32
4 <sup>ο</sup> ΚΕΦΑΛΑΙΟ	35
4.Α.ΣΧΕΔΙΑ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ	36
ΚΑΤΟΨΗ ΙΣΟΓΕΙΟΥ	36
ΚΑΤΟΨΗ Α ΟΡΟΦΟΥ	36
ΚΑΤΟΨΗ Β ΟΡΟΦΟΥ	37
ΚΑΤΟΨΗ ΔΩΜΑΤΟΣ	37
ΤΟΜΗ Α-Α	37
ΤΟΜΗ Β-Β	37
ΤΟΜΗ Γ-Γ	37
ΒΟΡΕΙΑ ΟΨΗ	38
ΝΟΤΙΑ ΟΨΗ	38
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΟΨΗ	38
ΔΥΤΙΚΗ ΟΨΗ	38
4.Β.ΣΧΕΔΙΑ ΠΑΘΟΛΟΓΙΑΣ ΟΨΕΩΝ	39
ΠΑΘΟΛΟΓΙΑ ΒΟΡΕΙΑΣ ΟΨΗΣ	39
ΠΑΘΟΛΟΓΙΑ ΝΟΤΙΑΣ ΟΨΗΣ	39
ΠΑΘΟΛΟΓΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΟΨΗΣ	39
5 <sup>ο</sup> ΚΕΦΑΛΑΙΟ	40
ΠΡΟΤΑΣΗ	
5.1. ΠΡΟΤΑΣΗ	41
5.1.1. ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ ΕΠΕΜΒΑΣΗΣ	41
5.1.2. ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΗΣ ΣΥΝΘΕΣΗΣ	41
5.1.3. ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΕΠΕΜΒΑΣΕΙΣ	41
Α. ΑΠΟΣΑΘΡΩΣΗ ΦΘΟΡΩΝ	41
i. ΑΠΟΣΑΘΡΩΣΗ – ΜΙΚΡΟΡΩΓΜΕΣ	42
ii. ΣΚΟΥΡΙΑΣΜΕΝΑ ΜΕΤΑΛΛΙΚΑ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΤΙΚΑ	42
iii. ΚΙΓΚΛΙΔΩΜΑΤΑ ΠΕΡΙΦΡΑΞΗΣ ΚΑΙ ΑΝΟΙΓΜΑΤΩΝ	42
Β. ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΖΗΜΙΩΝ	42
i. ΗΛΕΚΤΡΟΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΚΕΣ ΚΑΙ ΥΔΡΑΥΛΙΚΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ	42
ii. ΣΠΑΣΜΕΝΑ ΠΟΜΟΛΑ ΚΑΙ ΕΣΩΤΕΡΙΚΕΣ ΘΥΡΕΣ	43
5.1.4. ΚΤΙΡΙΟΛΟΓΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	43
5.1.4.α. ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ ΑΝΑΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΥΠΑΡΧΟΝΤΟΣ ΚΤΗΡΙΟΥ	43
5.1.4.β. ΚΤΙΣΜΑΤΑ ΠΟΥ ΚΑΤΑΡΓΟΥΝΤΑΙ	46
5.1.4.γ. ΠΡΟΣΘΗΚΕΣ	47
5.1.5. ΠΡΟΣΘΗΚΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΤΩΝ Α.Μ.Ε.Α.	47
5.1.6. ΠΥΡΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑ	48

6 <sup>ο</sup> ΚΕΦΑΛΑΙΟ	49
6.Α. ΣΧΕΔΙΑ ΠΡΟΤΑΣΗΣ	50
ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΟ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ	50
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΚΑΛΥΨΗΣ	50
ΚΑΤΟΨΗ ΙΣΟΓΕΙΟΥ	51
ΚΑΤΟΨΗ Α ΟΡΟΦΟΥ	51
ΚΑΤΟΨΗ Β ΟΡΟΦΟΥ	52
ΚΑΤΟΨΗ ΔΩΜΑΤΟΣ	52
ΤΟΜΗ Α-Α	53
ΤΟΜΗ Β-Β	53
ΤΟΜΗ Γ-Γ	53
ΒΟΡΕΙΑ ΟΨΗ	54
ΝΟΤΙΑ ΟΨΗ	54
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΟΨΗ	54
ΔΥΤΙΚΗ ΟΨΗ	54
6.Β. ΣΧΕΔΙΑ ΛΕΠΤΟΜΕΡΕΙΩΝ	55
ΛΕΠΤΟΜΕΡΕΙΑ ΜΕΤΑΛΛΙΚΗΣ ΣΚΑΛΑΣ	55
ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΤΟΜΗ ΚΤΗΡΙΟΥ ΠΡΟΣΘΗΚΗΣ	55
6.Γ. ΦΩΤΟΡΕΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΕΙΣ ΣΥΝΘΕΣΗΣ	56
7 <sup>ο</sup> ΚΕΦΑΛΑΙΟ	62
7.Α. ΣΧΕΔΙΑ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ	64
7.Β. ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ	65
ΕΠΙΛΟΓΟΣ	94
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	95

## ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Στα πλαίσια της πτυχιακής εργασίας με τίτλο « Ανακαίνιση, αποκατάσταση και επέκταση του 6<sup>ου</sup> Γυμνασίου στο Ηράκλειο Κρήτης » θα αναλυθεί η υπάρχουσα κατάσταση του κτηρίου, θα γίνει αναδρομή σε ιστορικά στοιχεία του τείχους, του προμαχώνα (πάνω στον οποίο εδράζεται το κτήριο) και του σχολείου. Ακόμα, θα γίνει μελέτη αποκατάστασης και ανακαίνισης και καθώς και σύνθεση ενός πρόσθετου κτίσματος με αναδιάρθρωση των χώρων του υφιστάμενου κτηρίου. Όλα τα παραπάνω θα παρουσιαστούν με τη μορφή κειμένων, σχεδίων φωτογραφιών και εικόνων.

## ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η πτυχιακή χωρίζεται σε επτά κεφάλαια τα οποία θα παρουσιαστούν περιληπτικά παρακάτω.

Στο πρώτο κεφάλαιο με τίτλο « Μεσοπολεμική και Μεταπολεμική Αρχιτεκτονική (1918-1960) » παρουσιάζονται η μεσοπολεμική αρχιτεκτονική, το μοντέρνο κίνημα και η μεταπολεμική αρχιτεκτονική στην Ελλάδα. Δίνονται επίσης παραδείγματα σχολικών κτηρίων που δημιουργήθηκαν από μεγάλους αρχιτέκτονες στην Ελλάδα, σύμφωνα με τις αρχές του μοντέρνου κινήματος. Το κεφάλαιο αυτό περιέχει κείμενα και φωτογραφίες.

Στο δεύτερο κεφάλαιο με τίτλο « Το τείχος του Χάνδακα και ο Προμαχώνας Σαμπιονάρα » παρουσιάζεται ιστορία του ενετικού τείχους του Ηρακλείου και πιο συγκεκριμένα του ενός από τους επτά προμαχώνες του, του προμαχώνα της Άμμου "Σαμπιονάρα". Τα παραπάνω στοιχεία δίνονται υπό μορφή κειμένου, εικόνων και φωτογραφιών.

Στο τρίτο κεφάλαιο με τίτλο « Το σχολείο-Ιστορία και ανάλυση »θα γνωρίσουμε την ιστορία του κτηρίου της Εμπορικής Σχολής η οποία αποδίδεται μέσω φωτογραφιών και ιστορικών κειμένων- τεκμηρίων. Επίσης θα γίνει περιγραφή και ανάλυση του υφιστάμενου κτηρίου, η οποία θα περιλαμβάνει κείμενα και φωτογραφίες.

Το τέταρτο κεφάλαιο σχέδια της αποτύπωσης και τα σχέδια της παθολογίας των όψεων του κτηρίου.

Στο πέμπτο κεφάλαιο παρουσιάζεται η πρόταση, όπου αναλύονται οι αρχές της επέμβασης, η φιλοσοφία της πρότασης, οι προτεινόμενες επεμβάσεις. Τέλος γίνεται κτηριολογική περιγραφή και παρουσιάζονται οι προσθήκες που γίνονται για την εξυπηρέτηση των Α.Μ.Ε.Α. και οι προσθήκες της πυροπροστασίας. Το κεφάλαιο αυτό περιέχει κείμενα και σχέδια.

Το έκτο κεφάλαιο περιέχει τα σχέδια της πρότασης και τα σχέδια των λεπτομερειών καθώς και τις φωτορεαλιστικές απεικονίσεις της σύνθεσης.

Το έβδομο κεφάλαιο περιέχει την φωτογραφική τεκμηρίωση καθώς και φωτογραφίες από το χώρο του σχολείου, εσωτερικά και εξωτερικά.

Τέλος, αναγράφεται η βιβλιογραφία όπου φαίνονται τα βιβλία που χρησιμοποιήθηκαν και τα site για ενημέρωση κατά τη διάρκεια της πτυχιακής μου εργασίας.

# **1<sup>ο</sup> ΚΕΦΑΛΑΙΟ**

***« ΜΕΣΟΠΟΛΕΜΙΚΗ ΚΑΙ ΜΕΤΑΠΟΛΕΜΙΚΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ (1918-1960) »***

## 1.1. Η ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΤΟΥ ΜΕΣΟΠΟΛΕΜΟΥ (1918-1940) ΚΑΙ ΤΟ ΜΟΝΤΕΡΝΟ ΚΙΝΗΜΑ

Ο Ά Παγκόσμιος Πόλεμος έφερε μια μεγάλη αλλαγή στην ιστορία της αρχιτεκτονικής. Οι άνθρωποι αρχίζουν να αντιλαμβάνονται την ανάγκη τους για μια ριζική αλλαγή ώστε να μπορούν να βγουν από την οικονομική, κοινωνική, ηθική και οικοδομική αθλιότητα που είχε επιφέρει ο πόλεμος.

Αυτή τη περίοδο δημιουργούνται τεράστιες ανάγκες για κατοικίες και κτήρια άλλων χρήσεων με αποτέλεσμα η αρχιτεκτονική να συνδεθεί με τις νέες σημασίες και αντιλήψεις που διαμορφώθηκαν για το νέο, διογκούμενο αστικό φαινόμενο, αλλά και με ανησυχίες που εκφράστηκαν στον καλλιτεχνικό χώρο. Σ' αυτό το πλαίσιο εντάσσεται η Ελληνική παραγωγή τη μεσοπολεμική περίοδο.

Τη δεκαετία του '20-'30, περίοδο γεμάτη δυναμισμό, αντιθέσεις και αντιφάσεις, κάνει την εμφάνισή του το κίνημα της «Μοντέρνας Αρχιτεκτονικής» που χαρακτηρίζεται αλλιώς και «Διεθνής Ρυθμός», περιλαμβάνοντας πολυφωνία εκφράσεων. Η Μοντέρνα Αρχιτεκτονική είναι η προσπάθεια απελευθέρωσης του ανθρώπου από τα ιστορικά και εκλεκτικιστικά μοτίβα. Αρχίζει να κτίζεται ένας κόσμος εμπνευσμένος από το μεγάλο μύθο της δεκαετίας του '20, τη μηχανή. Τώρα πλέον τα μοντέρνα κτήρια αντανακλούν το νέο τεχνολογικό πνεύμα.

## 1.2. ΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΤΟΥ ΜΟΝΤΕΡΝΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΣ

Τα κτήρια που περισσότερο εξέφρασαν το Μοντερνισμό στη χώρα μας το Μεσοπόλεμο είναι τα σχολικά συγκροτήματα της δεκαετίας του '30. Τα περισσότερα από αυτά τα έργα είναι δημιουργίες σημαντικών Ελλήνων Αρχιτεκτόνων. Ήταν κτίρια τα οποία δημιούργησαν μεγάλη αίσθηση την εποχή που κατασκευάστηκαν και ίσως να ήταν και τα μοναδικά δημόσια κτήρια που αντιπροσώπευαν το Μοντέρνο Κίνημα τότε, καθώς τα υπόλοιπα δείγματα Μοντερνισμού στην Ελλάδα αφορούσαν κυρίως ιδιωτικές κατασκευές.

### 1.2.α. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΜΟΝΤΕΡΝΩΝ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΚΤΙΡΙΩΝ

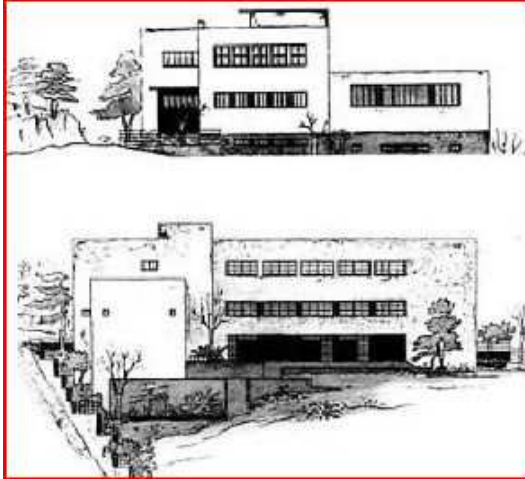
Παρακάτω παρουσιάζονται τρία χαρακτηριστικά δείγματα σχολείων τα οποία κατασκευάστηκαν μέσα σε ένα πρόγραμμα ανέγερσης σχολικών κτηρίων του '30 στην Αθήνα.

~ Το κτήριο του δημοτικού σχολείου που σχεδιάστηκε από τον αρχιτέκτονα Δημήτρη Πικιώνη και κατασκευάστηκε το 1931-'32 σε μια μεσοαστική συνοικία της Νεάπολης, στα Πευκάκια, αποτελεί έργο αναφοράς του Ελληνικού Μοντερνισμού. Η μεγάλη κλίση του οικοπέδου, στους πρόποδες του Λυκαβηττού, όπου θα αποθετόταν το κτήριο, οδήγησε τον Πικιώνη σε μια πρωτότυπη αρχιτεκτονική λύση.





εικ.1. Σχολικό κτήριο στο Λυκαβηttό, του Δ. Πικιώñη.



εικ.2. Σχέδια όψεων του σχολείου από τον Δ. Πικιώñη.

~ Ο Αρχιτέκτονας Κυριακούλης Παναγιωτάκος σχεδίασε ένα συγκρότημα δημοτικών σχολείων το οποίο χτίστηκε στα Λιόσια 1932-'33. Το κτήριο που εμπνεύστηκε αυτός ο πρωτοπόρος αρχιτέκτονας ανήκει στα έργα αναφοράς του ελληνικού Μοντερνισμού. Η απλότητα της σύνθεσης και η καθαρότητα της μορφής γοήτευσαν το Le Corbusier, ο οποίος το επισκέφτηκε το '33 και έγραψε στον τοίχο του «Compliments De Le Corbusier».



εικ.3. Το συγκρότημα δημοτικών σχολείων του Κυριακούλη Παναγιωτάκος.

~ Το κτήριο που της οδού Καρυάτιδων, που σχεδιάστηκε από τον αρχιτέκτονα Πάτροκλο Καραντινό, ανήκει στις πρώιμες ελληνικές εφαρμογές των αρχών του ριζοσπαστικού Μοντέρνου Κινήματος. Το σχολείο κατασκευάστηκε το 1931 κάτω από την Ακρόπολη. Είναι το περισσότερο διεθνώς δημοσιευμένο έργο του προγράμματος, αλλά και της ελληνικής αρχιτεκτονικής του '30.



εικ.4. Το σχολείο του αρχιτέκτονα Πάτροκλου Καραντινού κάτω από την Ακρόπολη.

### 1.3. Η ΜΕΤΑΠΟΛΕΜΙΚΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ 1940-1960

Ο ΄Β Παγκόσμιος Πόλεμος σημάδεψε τη δεκαετία του '40 με τα δραματικά γεγονότα που επέφερε. Λόγο αυτού καταστράφηκε μεγάλο μέρος των πόλεων και των οικισμών στην Ευρώπη. Στο πολιτικό προσκήνιο τα καθεστώτα αλλάζουν και αμέσως μετά την ήττα του ναζισμού και του φασισμού, εμφανίζονται δύο νέες παρατάξεις, ο κομμουνισμός και ο αντικομμουνιστικός συνασπισμός. Ο τρόπος με τον οποίο διαμορφώνονται τα γεγονότα την περίοδο αυτή, παρέχει μια μεγάλη ευκαιρία στη μεταπολεμική κοινωνία να βγει από τη καταστροφή και να ανοικοδομήσει ένα νέο, ισορροπημένο και ανθρώπινο πλαίσιο.

Τη μεταπολεμική περίοδο υπάρχουν τέσσερις αρχιτεκτονικές τάσεις, τρεις ως αρχιτεκτονική της «ανάμνησης», δηλαδή η φασιστική, η ναζιστική και η σταλινική και μία ως αρχιτεκτονική της ελπίδας, γνωστή ως «Μοντέρνα Αρχιτεκτονική». Η τελευταία ήταν και η ριζοσπαστικότερη που έκανε την ανατροπή στην αρχιτεκτονική και στην τέχνη ευρύτερα. Τα κτίρια πλέον κατασκευαζόταν με σύγχρονα υλικά και λιτές μινιμαλιστικές μορφές που εξωτερίκευαν τη λειτουργία τους και σκοπό είχαν να εξυπηρετούν τις ανθρώπινες ανάγκες και όχι να επιδεικνύουν την ανθρώπινη μεγαλοπρέπεια.

## **2<sup>ο</sup> ΚΕΦΑΛΑΙΟ**

***« ΤΟ ΤΕΙΧΟΣ ΤΟΥ ΧΑΝΔΑΚΑ ΚΑΙ Ο ΠΡΟΜΑΧΩΝΑΣ ΣΑΜΠΙΟΝΑΡΑ »***

## 2.1. Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΤΕΙΧΟΥΣ ΤΟΥ ΧΑΝΔΑΚΑ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΡΟΜΑΧΩΝΑ ΣΑΜΠΙΟΝΑΡΑ

Αρχικά, κατασκευάζεται από τους Ανδαλούσιους Άραβες για να προστατεύει τον Χάνδακα (σημερινό Ηράκλειο). Ήταν ισχυρό φρούριο ανάλογα με τα αραβικά φρούρια της εποχής. Η βάση του ήταν λίθινη και το κύριο σώμα πλίνθινο. Το 961 καταρρέει κάτω από τις ισχυρές πιέσεις των Βυζαντινών, οι οποίοι αργότερα κατασκευάζουν οχυρωματικό περίβολο, ο οποίος κατά το μεγαλύτερο μέρος του εδράστηκε πάνω στα αρχιτεκτονικά υπολείμματα του αραβικού. Ο χάνδακας μετονομάζεται σε Μεγάλο Κάστρο. Το 13<sup>ο</sup> αιώνα η Κρήτη κατακτιέται από τους Βένετους. Το Μεγάλο Κάστρο γνωρίζει οικονομική και πληθυσμιακή άνθιση και τα προάστια επεκτείνονται εκτός των παλαιών τειχών με αποτέλεσμα στα τέλη του 15<sup>ου</sup> αιώνα να κτιστεί καινούρια οχύρωση, η οποία θα προστάτευε παλιά και νέα πόλη, οι οποίες τον 16<sup>ο</sup> αιώνα ενοποιούνται. Τα χρόνια της Βενετοκρατίας ο Χάνδακας γνωρίζει τα λαμπρότερα χρόνια της ιστορίας του ενώ ήταν και το σημαντικότερο οχυρωματικό έργο όλης της ανατολικής Μεσογείου. Το 1669 μετά από 4 καταστροφικά χρόνια πολιορκίας, η πόλη παραδίδεται στους Τούρκους. Το φρούριο είχε καταστραφεί. Το 1669-1685 πραγματοποιήθηκε το πρώτο μέρος των εργασιών και κατά την 3<sup>η</sup> δεκαετία του 18<sup>ου</sup> αιώνα ολοκληρώνονται οι εργασίες στη περίμετρο της οχύρωσης του Χάνδακα.



εικ.5. Τα Ενετικά Τείχη του Χάνδακα.

Χαρακτηριστικό στοιχείο του τείχους ήταν οι επτά προμαχώνες από ανατολικά προς τα δυτικά: ο Προμαχώνας Σαμπιονάρα ( Προμαχώνας της Άμμου, λόγω της αμμουδιάς που βρισκόταν μπροστά του ), ο Προμαχώνας Βιτούρι, ο Προμαχώνας Ιησού, ο Προμαχώνας Μαρτινέγκο, ο Προμαχώνας Βηθλεέμ, ο Προμαχώνας Παντοκράτορα και ο Προμαχώνας Αγ. Ανδρέα. Ο Προμαχώνας Σαμπιονάρα μαζί με τον Προμαχώνα Αγ. Ανδρέα είναι οι παραθαλάσσιοι Προμαχώνες της ενετικής οχύρωσης που ανακατασκευάστηκαν από τους Τούρκους. Ο Προμαχώνας Σαμπιονάρα που βρίσκεται στη νοτιοανατολική άκρη της βάσης του τριγώνου που σχηματίζουν τα τείχη (με θέα το λιμάνι) άρχισε να κατασκευάζεται μετά το 1462. Κάθε προμαχώνας έμοιαζε με μεγάλη πλατεία σε σχήμα καρδιάς η τριγώνου που προεξείχε αρκετά από το ευθύγραμμο τμήμα του τείχους, ώστε να μπορούν οι αμυνόμενοι να προστατεύουν καλύτερα τα διπλανά ευθύγραμμα τμήματα αλλά, και

να ελέγχουν όσο δυνατόν μεγαλύτερη έκταση μπροστά από το φρούριο. Ο Προμαχώνας Σαμπιονάρα είχε μόνο ένα ημικυκλικό σχήμα και μια χαμηλή πλατεία στη νότια πλευρά, ενώ βορειοδυτικά είχε κτιστεί κάθετα, γεγονός που τον έκανε λιγότερο ισχυρό. Ήταν αυτός που έπεσε από την πολιορκία των Τούρκων και στην συνέχεια τον ανακατασκεύασαν με εμφανή διαφορά στα υλικά από τους Ενετούς. Η κατασκευή του Προμαχώνα Σαμπιονάρα από τους Ενετούς είχε διάφορα προβλήματα. Έπρεπε να ισοσκελιστεί η υψομετρική διαφορά που υπήρχε ανάμεσα στο βράχο και στο Βυζαντινό τείχος, γι' αυτό χρησιμοποίησαν και τα δύο σαν αντέρεισμα για να εγκλωβίσουν την άμμο της παραλίας. Έφτιαξαν επιχώσεις με άμμο και φθαρτά υλικά και έφεραν το πάτωμα στο ύψος που ήθελαν για να γίνει η λίθινη επένδυση, το πρηνές του τείχους και ο προμαχώνας. Όταν κατασκευάστηκαν τα ενετικά τείχη, ο προμαχώνας Σαμπιονάρα όπως και όλο το βόρειο τμήμα των τειχών βρεχόταν από τη θάλασσα. Μετά το 19ο αιώνα μεγάλο τμήμα της θαλάσσιας ζώνης επιχωματώθηκε για τις ανάγκες της σύγχρονης πόλης, δηλαδή τη δημιουργία του παραλιακού οδικού άξονα και του εμπορικού και τουριστικού λιμένος. Αυτό είχε ως συνέπεια τη μείωση του ύψους του προμαχώνα κατά περίπου 2,50 μ. Λόγω των επιχωματώσεων. Ο Προμαχώνας δεν παρουσιάζει κανένα πρόβλημα στατικότητας και «για τους αρχαιολόγους δεν πρόκειται για απλά Τείχη αλλά για θηρία», όπως μας λέει η αρχαιολόγος κ. Λιάνα Σταρίδα.



εικ.6. Ο Προμαχώνας Σαμπιονάρα από τη βορειοανατολική πλευρά του ΚΤΕΛ.



εικ.7. CITTÀ DI CANDIA. —→ \*Ο Προμαχώνας Σαμπιονάρα.

## **3<sup>ο</sup> ΚΕΦΑΛΑΙΟ**

***«ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ- ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ»***

### 3.1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το κτήριο του 6<sup>ου</sup> Γυμνασίου Ηρακλείου τοποθετείται στα βορειανατολικά του ενετικού τείχους, πάνω στο Προμαχώνα Σαμπιονάρα. Είναι ένα σημαντικό κτήριο σχεδιασμένο σύμφωνα με τις αρχές του Μοντέρνου Κινήματος. Άρχισε να χτίζεται την εποχή του Μεσοπολέμου (1930-1933), μόνο το ανατολικό τμήμα και με ένα διάλειμμα 25 ετών, ολοκληρώθηκε τη Μεταπολεμική εποχή (1958-1960), παίρνοντας τη σημερινή του μορφή. Το οικοπέδο παραχωρήθηκε από το Ελληνικό Δημόσιο το 1928 για την ανέγερση του κτηρίου που θα στέγαζε την Εμπορική Σχολή Ηρακλείου και από τότε έχει περιέλθει στην ιδιοκτησία του Δήμου Ηρακλείου.

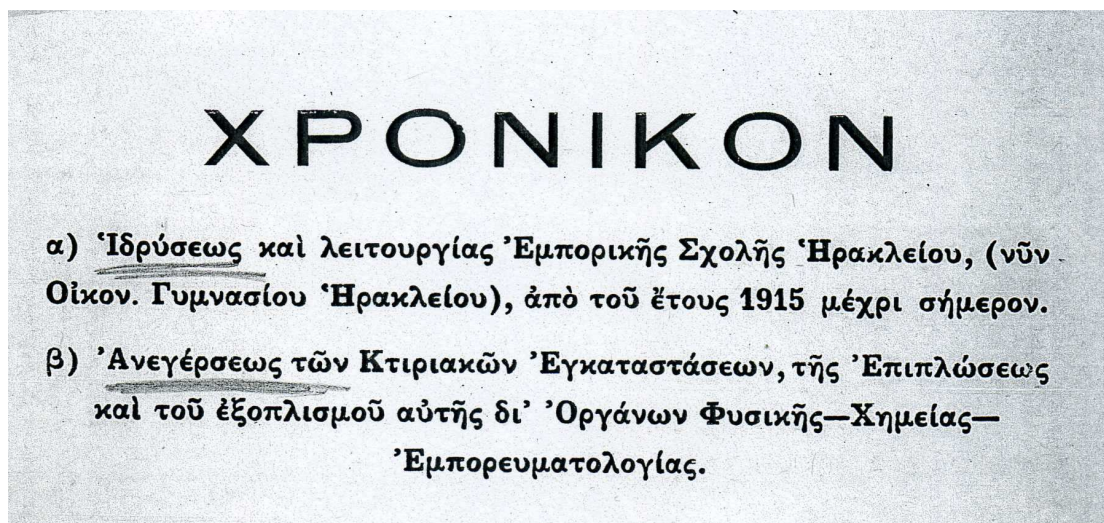
Το κτήριο συντηρείται κατά διαστήματα, λόγω της λειτουργίας του ως σχολείο. Το 2008 έγινε στατική ενίσχυση στις θεμελιώσεις του ισογείου και εσωτερική διαρρύθμιση στους χώρους του κτηρίου για τη διευκόλυνση των αναγκών του σχολείου. Από τότε μέχρι και σήμερα δεν ολοκληρώθηκε η συντήρηση των όψεων, γεγονός που αλλοιώνει τη μορφολογία του.

### 3.2. Ο ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΑΣ

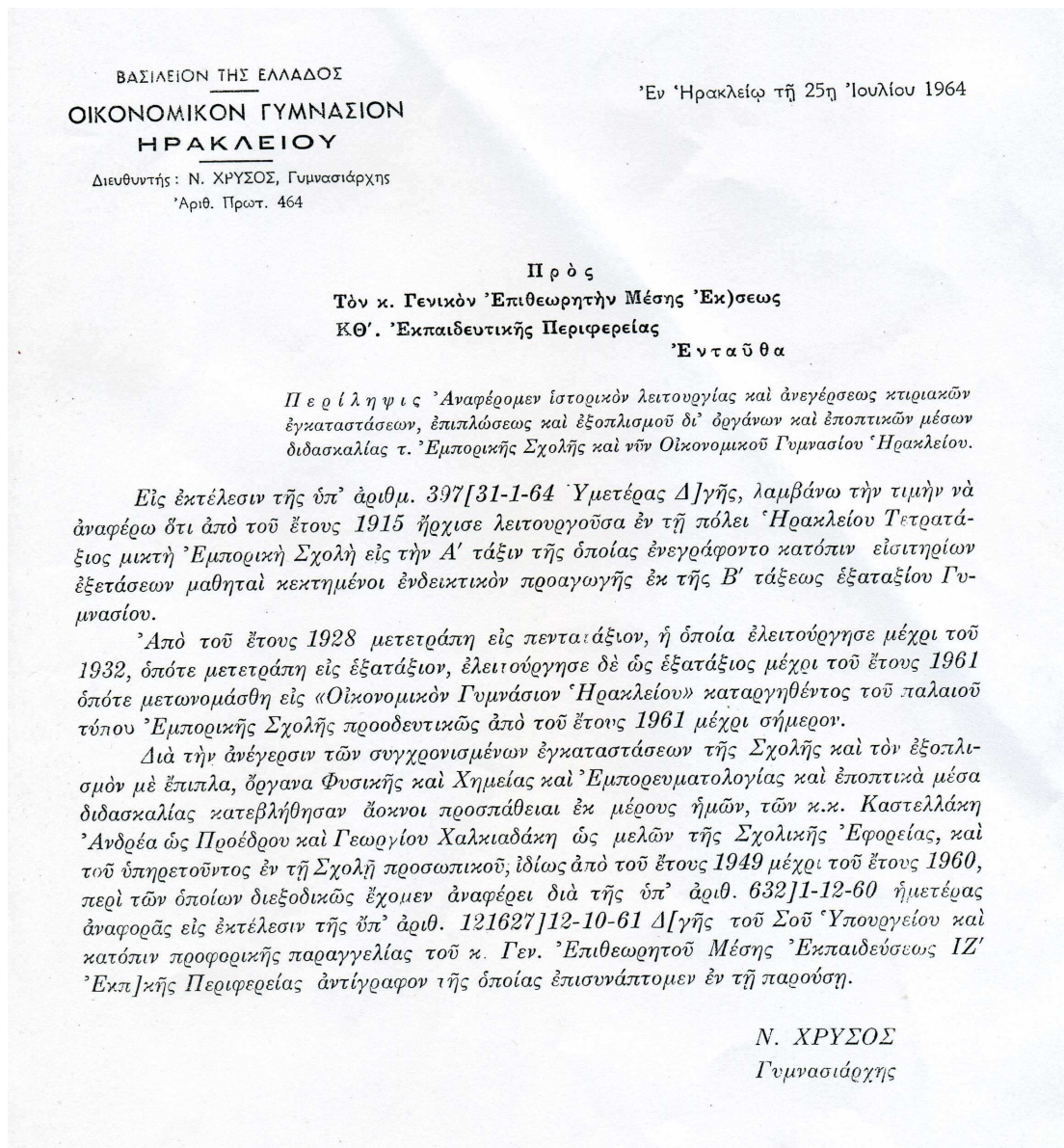
Σύμφωνα με το παρακάτω ιστορικό κείμενο “Χρονικόν”, κατά την κατοχή χάθηκαν τα αρχικά αρχιτεκτονικά σχέδια του σχολείου. Η ανασύνταξη τους για το κτίσιμο του μεταπολεμικού τμήματος, ανατέθηκε από τον Γ. Πάντζαρη, διευθυντή της Τεχνικής Υπηρεσίας ηρακλείου, στους συνεργάτες του, κ. Χατζηπαναγιώτου και Κορτζά. Σύμφωνα με τα παραπάνω δεδομένα, και μετά από συζήτηση με τον προϊστάμενο της Εφορείας Νεοτέρων Μνημείων Ηρακλείου κύριο κ. Ιωσήφ Φανουράκη εικάζεται ότι αρχιτέκτονας του σχολείου πιθανώς να είναι ο Πάτροκλος Καραντινός, ο οποίος την εποχή '37-'40 είχε κτίσει στον ίδιο δρόμο Δουκός Μποφόρ το Ιστορικό Μουσείο. Σε αυτή την εικασία συντελεί επίσης το γεγονός της μορφολογικής ομοιότητας του 6<sup>ου</sup> Γυμνασίου με το σχολείου του Π. Καραντινού στην οδό Καρυάτιδων, κάτω από την Ακρόπολη.

### 3.3. Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΚΤΗΡΙΟΥ ΤΗΣ ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ

Σ’ αυτή την παράγραφο παρατίθενται τα κείμενα και οι φωτογραφίες του 1964. Τα κείμενα είναι γραμμένα από το Γυμνασιάρχη του Οικονομικού Γυμνασίου Ν. Χρυσό και αποτελούν ιστορικά τεκμήρια της ανέγερσης της Εμπορικής Σχολής Ηρακλείου.



εικ.8. «ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ» Απόσπασμα 1<sup>ης</sup> σελ. κειμένου



εικ.9. «ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ» Απόσπασμα 2<sup>ης</sup> σελ. κειμένου



Πρὸς  
τὴν Γεν. Ἐπιθεώρησιν Σχολ. Μέσης Ἐκπ)σεως  
ΙΖ'. Ἐκπ)κῆς Περιφέρειας  
Εἰς Χανιά

Περίληψις: «*Αναφερόμεν ἱστορικὸν ἀνεργείας κτιριακῶν ἐγκαταστάσεων ἐπιπλώσεως καὶ ἐξοπλισμοῦ Σχολῆς*»

Κύριε Γενικὴ Ἐπιθεωρητῆ,

Εἰς ἐκτέλεσιν τῆς ὑπ' ἀριθμ. 121 627/60 Δ.Σ. τοῦ Ὑπουργ. Παιδείας καὶ συμμορφούμενοι πρὸς ἡμετέραν προφορικὴν παραγγελίαν, λαμβάνομεν τὴν τιμὴν νὰ ἀναφέρωμεν ὑμῖν τὰ κάτωθι, ἐν σχέσει μὲ τὴν ἀνέγερσιν τῶν κτιριακῶν ἐγκαταστάσεων τῆς ὑφ' ἡμᾶς Σχολῆς: Ἡ ἀρχικὴ ἐνέργεια διὰ τὴν ἀνοικοδόμησιν τῆς Σχολῆς, εἰς τὸ σημεῖον ἔνθα εὐρίσκεται σήμερον, ἐγένετο ἐπὶ Δ)νσεως τοῦ Ἀειμνήστου Ι. Τζοβενῆ, κατὰ τὸ ἔτος 1928.

Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο, νεοδιορισθεὶς μετέσχον τῆς ἑπταμελοῦς ἐπιτροπῆς τοῦ Σχολ. Ταμείου καὶ παρηκολούθησα ἐξ ἀρχῆς τὰς καταβαλλομένας προσπάθειας διὰ τὴν ἀνέγερσιν. Κατὰ τὸ ἔτος 1930, ἤρχισεν ἡ ἀνοικοδόμησις, δυστυχῶς ὅμως λόγῳ τῆς θέσεως τοῦ οἰκοπέδου κατηναλώθησαν τὰ διαθέσιμα τοῦ Σχολ. Ταμείου μόνον διὰ τὴν θεμελίωσιν ὀλοκλήρου τοῦ κτιρίου καὶ τὴν ἀνέγερσιν τοῦ ἰσογείου τοῦ ἀνατολικοῦ συγκροτήματος, μὲ διαρρυθμισὶν τελείως διάφορον τῆς σημερινῆς. Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1933 ἐσταμάτησε κάθε ἐργασία ἐλλείψει οἰκονομικῶν μέσων. Τὸ ἔτος 1939, ἰδρύθη ἐν τῇ πόλει Ταμεῖον ἀνεγέρσεως Σχολ. Κτιρίων, τοῦ ὁποῦ οὗ ὁ Πρόεδρος ἠθέλησε νὰ περιέλθουν αἱ μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης συγκεντρωθεῖσαι πιστώσεις τοῦ Σχολ. Ταμείου Ἐμπορ. Σχολῆς εἰς τὸ Ταμεῖον ἀνεγέρσεως ἵνα διατεθοῦν δι' ἐπισκευὰς τῶν διδασκηρίων τῆς πόλεως, δὲν κατώρθωσεν ὅμως τοῦτο χάρις εἰς τὴν ἔντονον ἀντίδρασιν τὴν ὁποίαν κατέβαλεν ἡ Σχολ. Ἐφορεία, τῇ ὑποδείξει μου ὡς ἀναπληρωτοῦ τότε τοῦ μετατεθέντος Διευθυντοῦ τῆς Σχολῆς, μὲ σκοπὸν νὰ διατεθοῦν αἱ πιστώσεις αὗται διὰ τὴν συνέχισιν τῶν κτιριακῶν ἐγκαταστάσεων, δυστυχῶς ὅμως ἀπωλέσθησαν λόγω τοῦ ἐπακολουθήσαντος Β'. Παγκοσμίου Πολέμου καὶ τοῦ πληθωρισμοῦ. Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1940 μέχρι 1949 οὐδεμία προσπάθεια ἐγένετο διὰ τὴν συνέχισιν τῶν κτιριακῶν ἐγκαταστάσεων.

Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἀφ' ἧς ἀνελάβομεν τὴν διεύθυνσιν τῆς Σχολῆς διακαῆς πόθος ἡμῶν ἦτο ἡ πραγματοποίησις τοῦ ὄνειρου τῆς, πρὸς τὴν ἐμπορικὴν κατεύθυνσιν στρεφόμενης νεολαίας ἐν τῇ περιοχῇ μας, τὸ δὲ ὄνειρον τοῦτο ἦτο, ἡ ἀνέγερσις συγχρονισμένων ἐγκαταστάσεων καὶ ὁ ἐξοπλισμὸς τῆς Σχολῆς διὰ τῶν ἀπαραιτήτων ὀργάνων καὶ ἐποπτικῶν μέσων, ἵνα δυνηθῇ αὕτη νὰ ἀνταποκριθῇ εἰς τὸν σκοπὸν χάριν τοῦ ὁποῦ (ἰδρύθη ἀπὸ 45)ετίας ἐν τῇ πόλει καὶ λειτουργεῖ τῶσων εὐδοκίμως.

Ἡ πρώτη προσπάθεια ἡ ὁποία κατεβλήθη ἦτο νὰ χαρακτηρισθῇ ἡ Σχολὴ πολεμοπαθῆς, διότι ἡ ἐπίπλωσις καὶ ὁ ἐξοπλισμὸς αὐτῆς εἶχον καταστραφῆ ἀπὸ τοὺς κατακτητὰς κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς Κατοχῆς. Ἡ ἐνέργεια αὕτη ἀπέτυχε διότι ἡ κυβερνητικὴ προσπάθεια κατὰ τὴν περίοδον ἐκείνην ἐστράφη πρὸς τὴν ἀνοικοδόμησιν τῶν Βορείων Περιωχῶν, αἱ ὁποῖαι εἶχον καταστραφῆ ἀπὸ τοὺς κατακτητὰς καὶ τοὺς συμμορτίτας.

Μετὰ τὴν ἀποτυχίαν τῆς πρώτης προσπάθειας ἐπεδιώξαμεν τὴν ἐνίσχυσιν τοῦ Σχολ. Ταμείου ἀπὸ τὸ προῖον τῶν εἰσπράξεων τῆς περιουσίας τοῦ Ἐφεδροταμείου Ἡρακλείου. Πρὸς ἐπιτυχίαν τῶν ἐνεργειῶν τούτων ἐπρωτοστατήσαμεν εἰς τὴν ἴδρυσιν Συλλόγου Γονέων καὶ Κηδεμόνων, ὁ ὁποῖος μετὰ τῆς Σχολ. Ἐφορείας, δι' ἀλλεπαλλήλων παραστάσεων ἐπέτυχε νὰ

εικ.10. «ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ» Απόσπασμα 3<sup>ης</sup> σελ. κειμένου

προγραμματισθή υπό του Ταμείου 'Εφάδρων 'Ηρακλείου, κατά προτεραιότητα κατά τὸ ἔτος 1955 ἢ χρηματοδοτήσις τῶν κτιριακῶν ἐγκαταστάσεων τῆς Σχολῆς, διὰ τοῦ ποσοῦ τῶν δραχ. 300.000. Τὸ ποσὸν τοῦτο, ἐπρόκειτο νὰ ἐνίσχυθῆ διὰ 100.000 δραχ. ἐκ μέρους τοῦ 'Υπουργείου Παιδείας, κατὰ ρητὴν ὑπό-λυσιν τοῦ ἐπισκεφθέντος κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην τὸ 'Ηράκλειον, 'Υπουργοῦ τῆς Παιδείας.

Δυστυχῶς αἱ πιστώσεις αὗται δὲν ἐδόθησαν τότε, ὡς εἶχον προγραμματισθῆ, ἀλλ' αἱ μὲν τοῦ Ταμείου 'Εφάδρων ἐδόθησαν, ἵνα συμπληρωθῆ ἢ χορηγηθεῖσα ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ Ταμείου πίστωσης διὰ τὰς κτιριακὰς ἐγκαταστάσεις Γυμνασίου Θηλέων, ἢ δὲ τοῦ 'Υπουργείου Παιδείας δὲν ἐδόθη ὡς ἀποτελοῦσα συμπλήρωμα τῶν μὴ χορηγηθεισῶν πιστώσεων τοῦ Ταμείου 'Εφάδρων.

Ἡ ματαίωσις τῆς ἀπονομῆς τῶν πιστώσεων τούτων ἀφ' ἑνὸς καὶ ἡ δημοσίευσις Διατάγματος ρυθμιζόντος τὰ τῆς διαθέσεως τῆς περιουσίας τοῦ 'Εφεδροταμείου· εἰς τὸ ὁποῖον ἠγγελάθη τελειῶς ἡ Σχολή, ἔδωκεν εἰς ἡμᾶς τὸ δικαίωμα, νὰ δημιουργήσωμεν ἑντονον κίνησιν, ὅλων τῶν συγκεκροτημένων Τάξεων ('Επιμελητηρίων, 'Ενώσεως Συνεταιρισμῶν, Συλλόγων, 'Εργατικῶν Κέντρων καὶ τύπου), διὰ τὴν ἀπόδοσιν δικαιοσύνης, χάρις δὲ εἰς τὴν κίνησιν ταύτην, καὶ τὸ πατρικὸν ἐνδιαφέρον τὸ ὁποῖον ἔκτοτε ἐπέδειξαν οἱ ἐκάστοτε ἐκπρόσωποι τοῦ Νομοκ. κ.κ. Βουλευταὶ καὶ ἰδίως ὁ συμπολίτης 'Υφ'ργὸς Οἰκισμοῦ κ' 'Εμμαν. Κεφαλογιάννης περιελήφθη ἡ Σχολή εἰς τὰ 'Εργα Δ. 'Επενδύσεων, καὶ ἤρχισεν ἡ χρηματοδότησις διὰ τὴν ὀλοκλήρωσιν τῶν κτιριακῶν αὐτῆς ἐγκαταστάσεων.

Ἐκ τοῦ ποσοῦ τῶν 2.750.000 δραχ. αἱ ὁποῖαι ἔχουν δαπανηθῆ ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῶν ἐργασιῶν ἀνεγέρσεως κατὰ τὸ ἔτος 1930, τὸ ποσὸν τῆς πρώτης περιόδου ἐκ δραχμῶν 120.0000 περίπου προήρχετο α) ἀπὸ καταβαλομένης ὑποχρ. εἰσφοράς μαθητῶν, β) ἀπὸ ἐνίσχυσιν τοῦ Δήμου 'Ηρακλείου, γ) ἀπὸ τὸ προϊόν εἰσπράξεως ἐλαφρὰς φορολογίας ἐπιβληθείσης εἰς ὀρισμένα προϊόντα ἐξαγόμενα ἐκ τοῦ λιμένος δυνάμει τοῦ Ν. 3822. Τὸ ὑπόλοιπον τῶν διατεθέντων κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη πιστώσεων προέρχεται ἀπὸ ἐνίσχυσιν τῶν ἐργασιῶν ἀνεγέρσεως ἐκ τῶν πιστώσεων τῶν Δ. 'Επενδύσεων καὶ περὶ τὰς 70.000 δραχ. ἐκ τοῦ προϊόντος τῆς Λαχειοφόρου 'Αγοράς.

'Ἐτερα ζητήματα ἀκανθωδέστατα, τὰ ὁποῖα ἔπρεπε νὰ ἀντιμετωπισθοῦν ἦσαν α'.) 'Ἡ διασφάλις τοῦ οἰκοπέδου ἔνθα εἶχε θεμελιωθῆ ἡ Σχολή (τὸ ὁποῖον ἀνήκεν εἰς τὸ Δημόσιον καὶ εἶχε παραχωρηθῆ ὑπὸ τοῦ Δήμου 'Ηρακλείου διὰ συμβολαιογραφικῆς πράξεως ἀκυρωθείσης ὑπὸ τοῦ 'Υπουργείου Οἰκονομικῶν), καὶ ἡ περίξ αὐτοῦ ἔκτασις συνολικοῦ ἔμβαδοῦ 4500 τ.μ., ἵνα χρησιμοποιηθῆ ὡς Γυμναστήριον. β'.) 'Ἡ ἐκκένωσις τοῦ ἐστεγασμένου χώρου ἀπὸ 10 οἰκογενεῖας ἀστέγων αἱ ὁποῖαι εἶχον ἐγκατασταθῆ ἐντὸς αὐτοῦ μετὰ τὸν πόλεμον. γ'.) 'Ἡ ἀνασύνταξις τῶν ἀρχιτεκτονικῶν σχεδίων καὶ ἡ ἐκπόνησις στατικῆς μελέτης καὶ δ'.) ἡ ἐξέυρεσις κρημάτων διὰ τὴν ἐπίπλωσιν τῆς Σχολῆς, τὴν ἀγορὰν 'Οργάνων Φυσικῆς — Χημείας, τὴν ἀγορὰν ἐποπτικῶν μέσων καὶ τὴν ὀργάνωσιν 'Εμπορευματολογικοῦ Μουσείου.

Διὰ τὴν λύσιν τοῦ πρώτου ζητήματος ἐπιδιώξαμεν νὰ προταθῆ (ἐκ μέρους τοῦ ὑπὸ τοῦ 'Υπουργείου Οἰκονομικῶν συσταθείσης 'Επιτροπῆς, ἀποτελουμένης ἐκ τοῦ ὑποφαινομένου, τοῦ κ. Οἰκον. 'Εφόρου καὶ τοῦ κ. Νομομηχανικοῦ), ἡ παραχώρησις ὀλοκλήρου τοῦ ἀνατολικοῦ Προμαχῶνος ἐκτάσεως 4500 τ.μ. εἰς τὴν Σχολὴν, προέβημεν δὲ εἰς τὴν περίφραξιν αὐτοῦ δι' αὐτοτοίχου ἀμέσως μετὰ τὴν πρότασιν. 'Ἐν συνεχείᾳ δι' ἀλληπαλλήλων ταξιδίων εἰς 'Ἀθῆνας καὶ ἐνεργειῶν ἡμῶν παρὰ τῷ 'Υπουργείῳ Οἰκονομικῶν ἐπετύχομεν τὴν ἀποστολὴν τοπογραφικοῦ συνεργείου ἐξ 'Ἀθηνῶν, μετὰ τοῦ 'Επιθεωρητοῦ Δημοσίων Κτημάτων, εἰς τὴν εὐνοϊκὴν πρότασιν τῶν ὁποίων ὀφείλεται ἡ παραχώρησις.

Διὰ τὴν ἰσοπέδωσιν τοῦ γηπέδου ἐπιδιώξαμεν καὶ ἐπετιχομεν τὴν συμπάρτασιν τοῦ 'Εργολάβου κατασκευῆς τῶν κριπιδωμάτων τοῦ λιμένος, καὶ δι' ἐλαχίστης δὲ δαπάνης, ἐπευτεύθη ἡ μετακίνησις 6000 κ.μ. περίπου χωμάτων διὰ τὴν ἰσοπέδωσιν τοῦ Γυμναστηρίου.

Διὰ τὴν ἐκκένωσιν τοῦ ἐστεγασμένου χώρου ἀπὸ τὰς 10 ἀστέγους οἰκογενεῖας ἐζητήσαμεν καὶ ἐξεδόθη ἐκ μέρους τοῦ κ. Νομάρχου Διαταγὴ ἐξώσεως ἀμέσως ἐξ ἀρχῆς, τῆς ὁποίας

εικ.11. «ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ» Απόσπασμα 4<sup>ης</sup> σελ. κειμένου

είσηγοόμεθα τὴν ἀναβολὴν ἐκτελέσεως τῆ παρακλήσει τῶν ἐνοίκων, τοὺς ὁποίους δὲν ἐπιέσαμεν, ἐπιέσαμεν ὅμως αὐτοὺς ὅτι ἔπρεπε νὰ ἐγκαταλείψωσι τὸν χώρον ἅμα τῆ χορηγήσει τῶν πιστώσεων. Οὕτω κατὰ τὸ ἔτος 1958 ὁπότε ἐξευρέθησαν τὰ πρῶτα οἰκονομικὰ μέσα διὰ τὴν συνέχισιν τοῦ κτιρίου ἐγκατέλειψαν οἱ ἐναπομένοντες τὸν χώρον χωρὶς καμίαν δυσκολίαν.

Διὰ τὴν ἀνασύνταξιν τῶν ἀρχιτεκτονικῶν σχεδίων, λόγῳ τῆς ἀπώλειας τῶν παιδιῶν κατὰ τὴν κατοχὴν καὶ τῶν στατιστικῶν λογαριασμῶν, ὀφείλομεν χάριτας εἰς τὸν Διευθυντὴν τῶν Τεχνικῶν Ὑπηρεσιῶν τοῦ Ὑπουργείου κ. Γ. Πάντζαρη καὶ τοὺς συνεργάτας του κ.κ. Χατζηπαναγιώτου καὶ Κορτζᾶν, (εἰς τοὺς ὁποίους ἐγενόμεθα ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν φορτ. κ.κ.), οἱ ὅποιοι μᾶς ἐβοήθησαν, εἰς τὴν ἀνευ δαπάνης διεκπεραίωσιν τῆς σπουδαιότητος ταύτης ἐργασίας. Εἰς τὴν Νομομηχανικὴν Ὑπηρεσίαν Ἡρακλείου ὀφείλεται ἐπίσης δίκαιος ἔπαινος διὰ τὴν ἐπίβλεψιν ἐκτελέσεως τοῦ Ἔργου ἀμισθί.

Διὰ τὴν ἐξεύρεσιν χρημάτων πρὸς συμπλήρωσιν τῆς ἐπιπλώσεως καὶ τοῦ ἐξοπλισμοῦ α'.) Ἀπετάνθημεν εἰς τὸ Ἐμπορικὸν καὶ Βιομηχανικὸν Ἐπιμελητήριον Ἡρακλείου, τὸ ὁποῖον ἐχορήγησε μέχρι τῆς στιγμῆς ἐνίσχυσιν δραχ. 30000, πρόκειται δὲ νὰ ἀναλάβῃ τὴν σταδιακὴν κατασκευὴν τῶν προθηκῶν καὶ ἄλλων ἐπιπλῶν τοῦ Ἐμπορευματολογικοῦ Μουσείου. β'.) Ἐπεδιώξαμεν, ταξιδεύσαντες δις πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον εἰς Ἀθήνας καὶ ἐπετύχωμεν κατὰ τὴν τροποποίησιν τοῦ Διατάγματος τακτοποιήσεως τῆς Περιουσίας τοῦ Ταμείου Ἐφεδρῶν Ἡρακλείου) νὰ περιληφθῇ εἰς τοῦτο διάταξις προβλέπουσα τὴν ἐνίσχυσιν τοῦ Σχολικοῦ Ταμείου τῆς Σχολῆς διὰ τοῦ ποσοῦ τῶν δραχ. 150.000 διὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῶν ἐγκαταστάσεων καὶ ἐπιπλῶσιν αὐτῆς γ'.) Προέβημεν εἰς τὴν ὀργάνωσιν Λαχειοφόρου Ἀγορᾶς (ἐντυπα, ἀποδεικνύοντα τὸν τρόπον ὀργανώσεως, ἐπισυνάπτοντᾶ τῆ παρούσῃ, ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Σχολ. Ἐφορείας, κατόπιν σχετικῆς ἀδείας τῆς σεβαστῆς Νομαρχίας Ἡρακλείου, καθὼς καὶ εἰς τὴν ὀργάνωσιν Παραστάσεως κατὰ τὸ ἔτος 1959 τῆς Ἰφιγενείας ἐν Αὐλίδι ὑπὸ μαθητῶν καὶ μαθητριῶν τῆς Σχολῆς, διδασκαλίᾳ κ. Ἐμμ. Νυστεράκη κ. Ἐλένης Σουλοπούλου κ. Κων. Ρωμάνου. Αἱ δύο αὗται προσπάθειαι ἀπέδωσαν τὸ ποσὸν τῶν δραχ. 100.000 μέχρι τῆς στιγμῆς, ἀπὸ τὸ ὁποῖον κατεσκευάσθησαν ἐπιπλα καινουργῆ καὶ ἐπεσκευάσθησαν τὰ παλαιὰ, ἡγορεύθησαν ὄργανα Φυσικῆς καὶ Χημείας καὶ Ἐμπορευματολογίας, ὁ Σχολ. Κινηματογράφος καὶ ἄλλα ἐποπτικὰ μέσα διδασκαλίας. Διὰ τὴν ὀργάνωσιν Ἐμπορευματολογικοῦ Μουσείου ἀπετάνθημεν εἰς 50 ἐκ τῶν κυριωτέρων Ἑλλάδι Βιομηχανιῶν, ἵνα ἀποστείλουν ἐκθέματα εἰς ὅλα τὰ στάδια βιομηχανοποιήσεως τῶν προϊόντων αὐτῶν, αἱ ὁποῖαι ἤρχισαν ἤδη νὰ ἀποτέλλουν προϊόντα τῶν.

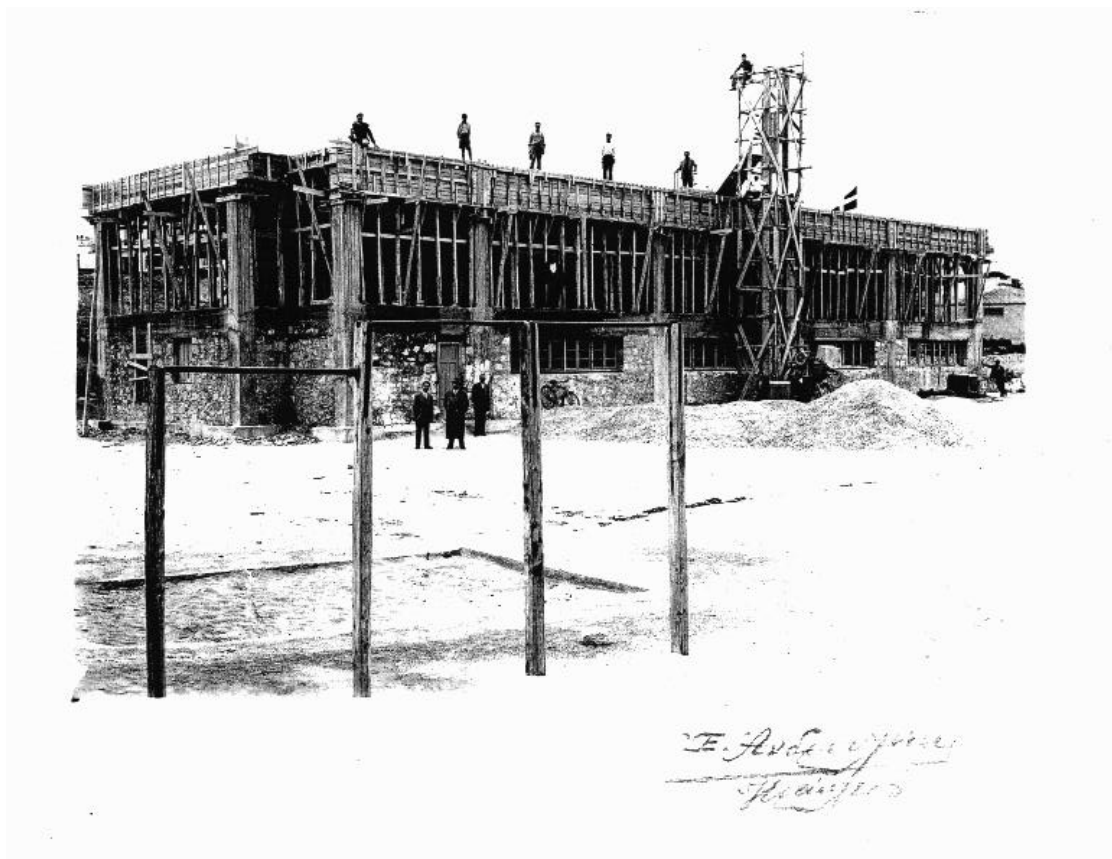
Διὰ τὴν τοποθέτησιν ὑπαιθρίων Ὀργάνων Γυμναστικῆς διεθέτησαν δραχ. 20.000, χορηγηθεῖσαι ὑπὸ τοῦ Τμήματος Σωμ. Ἀγωγῆς Ὑπουργείου Παιδείας.

Πρὶν τελειώσωμεν τὴν παροῦσαν θεωροῦμεν σκόπιμον νὰ ἐξάρωμεν τὴν συμβολὴν τοῦ ὑπηρετούντος κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἐν τῇ Σχολῇ Προσωπικοῦ, ἀποτελουμένου ἐκ τῶν κ.κ. Καλλιγέρη Μπουραντᾶ Γ. Νυστεράκη Ἐμμ. Φερετζᾶκη, Γ. Παπαδάκη, Γ. Ἀρναουτάκη. Κ. Ρωμάνου Κ. Διαμαντάκη, Γ. Τσακίρη, Εὐστρ. Διπλαράκη, Ἰωάν. Σουλοπούλου Ἐλένης καὶ Μπαλολάκη Βασιλκῆς, τῶν ὁποίων ἡ συμπαράστασις εἰς κάθε μᾶς ἐνέργειαν, ἀποβλέπουσαν εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ τεθέντος σκοποῦ, ἦτο ἀπόλυτος καὶ συγκινητικὴ. Ἰδιαιτέρην προσπάθειαν κατέβαλον ἅπαντες οἱ ἀνωτέρω καὶ ἰδιαιτέρως ὁ κ. Καλλιγέρης ὡς Ὑποδ. ντῆς διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τῆς Λαχειοφόρου Ἀγορᾶς, διασφάλισαντες οὕτω πλήρη ἐπιτυχίαν αὐτῆς με ἀποτέλεσμα τὴν συμπλήρωσιν τῆς ἐπιπλώσεως τῆς Σχολῆς καὶ τοῦ ἐξοπλισμοῦ αὐτῆς δι' ὀργάνων Φυσικῆς – Χημείας. Ἐμπορευματολογίας καὶ Σχολικοῦ Κινηματογράφου.

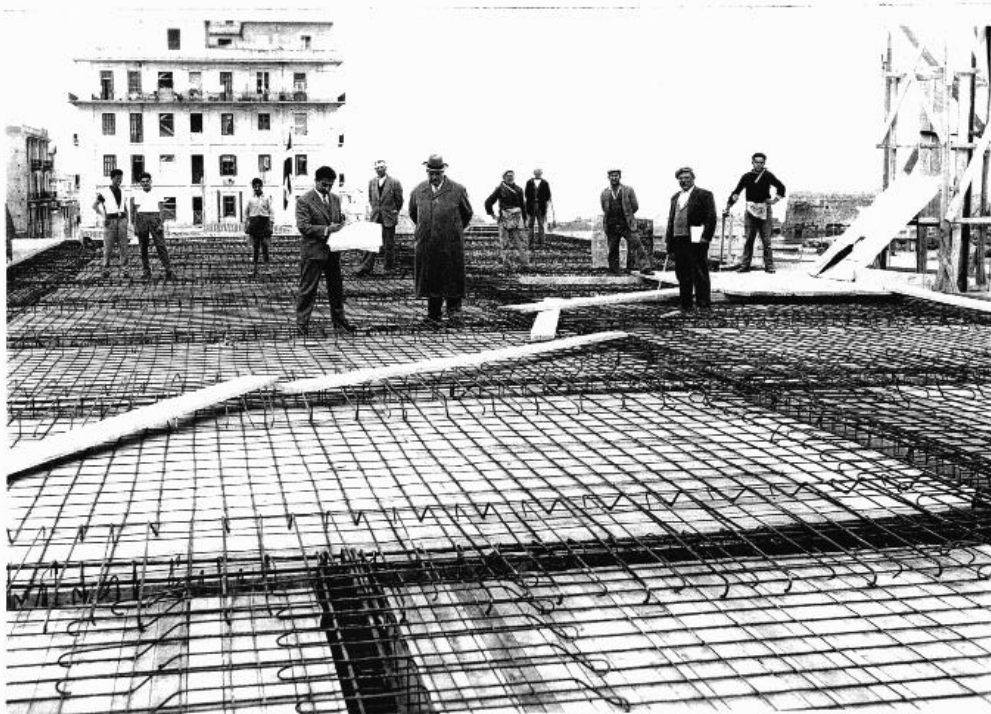
Ἡ πολύτιμος αὕτη συμπαράστασις τῶν ἀνωτέρω Καθηγητῶν εἰς τὴν ἀναληφθεῖσαν πρωτοβουλίαν, ἰδίως εἰς τὴν ὀργάνωσιν Λαχ. Ἀγορᾶς, προσφερθεῖσα ὑπ' αὐτῶν πέραν τῶν ὑπηρεσιακῶν αὐτῶν καθηκόντων εἶναι ἀξία πάσης ἐξάρσεως καὶ νομίζομεν ὅτι οἱ ἀνωτέρω καθηγηταὶ πρέπει νὰ τύχουν ἰδιαιτέρας ὑπὸ τοῦ Στοῦ Ὑπουργείου διακρίσεως ἀφ' ἐνὸς μὲν πρὸς ἠθικὴν αὐτῶν ἱκανοποίησιν, ἀφ' ἑτέρου δὲ διὰ νὰ παρουσιάζωνται μιμηταὶ τούτων εἰς ἀναλόγους περιπτώσεις.

Εὐπειθέστατος  
Ὁ Διευθυντῆς  
Ν. ΧΡΥΣΟΣ

εικ.12. «ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ» Απόσπασμα 5<sup>ης</sup> σελ. κειμένου

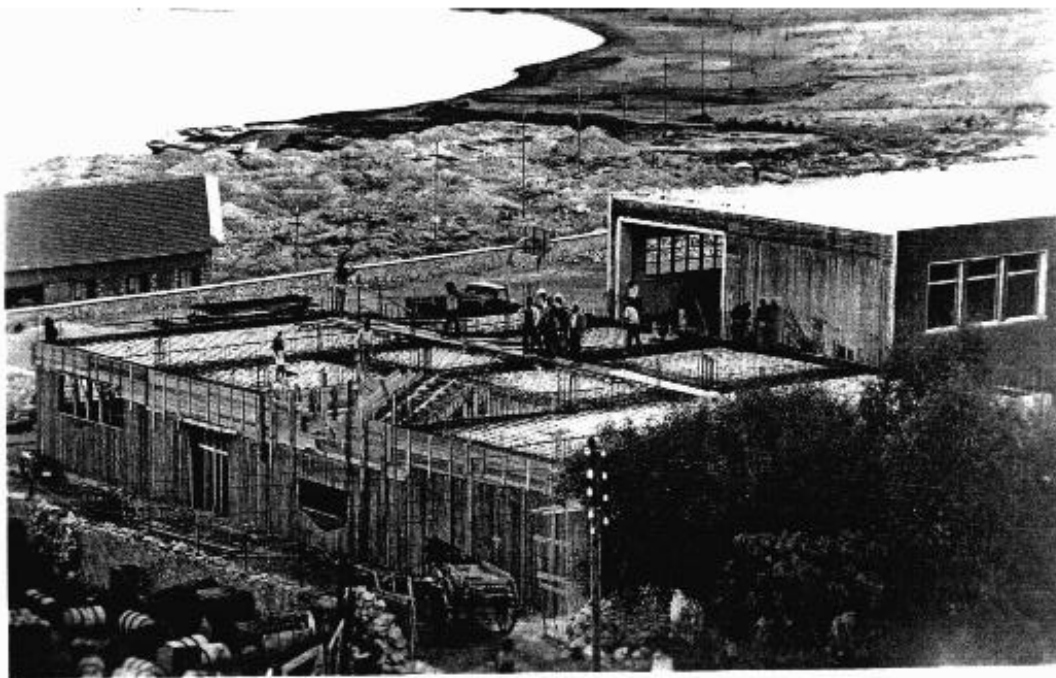


εικ.13. Η ανέγερση του προπολεμικού ανατολικού τμήματος. Β/α άποψη.



*Τ. Αντιστομάνης*  
*1940*

εικ.14. Τελευταίος έλεγχος του οπλισμού της οροφής του ισογείου του δυτικού τμήματος πριν τη σκυροδέτηση. Στο φόντο διακρίνεται το Μέγαρο Φυτάκη.



εικ.15. Η ανέγερση της νέας μεταπολεμικής πτέρυγας. Ν/δ άποψη.

### 3.4. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΚΤΗΡΙΟΥ

Η τοποθέτηση του σχολικού κτηρίου μέσα στο οικόπεδο το κάνει να μην είναι φανερό από την κάτω μεριά του Προμαχώνα, ενώ λόγω των κτισμάτων των διπλανών οικοπέδων αλλά και του χώρου στάθμευσης μπροστά από την είσοδο, δεν διακρίνεται εύκολα από τη μεριά της οδού Δουκός Μποφώρ.

Νότια του σχολείου, πάνω στο Προμαχώνα Σαμπιονάρα βρίσκονται οι εγκαταστάσεις του Ομίλου Αντισφαίρισης Και Αθλοπαιδιών «Ηράκλειο», στον οποίο παραχωρήθηκε το οικόπεδο, επίσης Προπολεμικά από το Ελληνικό Δημόσιο.

Δυτικά και μπροστά από την είσοδο της αυλής του σχολείου, ο χώρος χρησιμοποιείται ως parking από τους εργαζόμενους του σχολείου αλλά και του αθλητικού ομίλου.

Πίσω από το πεζοδρόμιο που υπάρχει μπροστά από το parking και σε απόσταση λίγων μέτρων από την είσοδο του σχολείου βρίσκεται ένα περίπτερο το οποίο καθιστά το σχολικό χώρο οπτικά δυσπρόσιτο.

Βορειοδυτικά του σχολείου υπάρχει αρχαιολογικός χώρος. Στο οικόπεδο αυτό βρισκόταν ένα ισόγειο κτίσμα το οποίο κατεδαφίστηκε το 2006 με σκοπό την αποκάλυψη της Ενετικής Πύλης που ήταν μπαζωμένη για αιώνες σ' αυτό το σημείο.

Το συνολικό εμβαδόν του οικοπέδου είναι 4.379,66 τ.μ.. Το οικόπεδο είναι άρτιο και οικοδομήσιμο. Σύμφωνα με το Ρυμοτομικό Σχέδιο της πόλης του Ηρακλείου του 1936, ΦΕΚ 404 Α (19-09-1936) το τμήμα του γηπέδου που καταλαμβάνει το κτηριακό συγκρότημα ανήκε στο οικοδομήσιμο τμήμα του γηπέδου (οικοδομικό τετράγωνο). Σύμφωνα με το ισχύον Γ.Π.Σ. (Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο), το γήπεδο θεωρείται χώρος πρασίνου. Επίσης, το γήπεδο του 6<sup>ου</sup> Γυμνασίου βρίσκεται στην εντός των τειχών πόλη του Ηρακλείου «Παλιά Πόλη» για την οποία βρίσκεται σε εξέλιξη πολεοδομική μελέτη η οποία δεν έχει δημοσιοποιηθεί.

Τα πραγματοποιούμενα στοιχεία (από το Τοπογραφικό Διάγραμμα Δ/νσης Τοπογραφικής Ν.Α.Η.) του υφιστάμενου κτηρίου του 6<sup>ου</sup> Γυμνασίου είναι:

I. Εμβαδόν κάλυψης : Εκαλ.ολ.= 1014,66 τ.μ.

II. Εμβαδόν δόμησης : Εδομ.ολ.=2.235,88 τ.μ.

Το κτήριο αποτελείται από τρεις ορόφους: ισόγειο, πρώτο και δεύτερο όροφο. Στα νοτιοδυτικά του οικοπέδου υπάρχουν δύο ακόμα κτίσματα, το κυλικείο (21,88 τ.μ.) και το λεβητοστάσιο (12,81 τ.μ.), επίσης, το 2008 τοποθετήθηκαν βορειοδυτικά του οικοπέδου δύο λυόμενες μεταλλικές κατασκευές που χρησιμοποιούνται ως αίθουσες για τις ανάγκες του σχολείου. Το ισόγειο του σχολείου μαζί με τους εξωτερικούς χώρους υγιεινής Λ3 και την αποθήκη ειδών γυμναστικής Π6 που εφάπτονται σ' αυτό από ανατολικά, έχει εμβαδόν 912,64 τ.μ.. Ισόγειοι χώροι είναι ακόμα:

- βορειοδυτικά: η αίθουσα διδασκαλίας Α8 με εμβαδόν 56,56 τ.μ. και η αίθουσα διδασκαλίας Α9 με εμβαδόν 17,50 τ.μ.
- δυτικά: το φυλάκιο (3,00 τ.μ.)

Ο όροφος έχει εμβαδόν 828,84 τ.μ. και καταλαμβάνει όλο το χώρο του κεντρικού κτηρίου, χωρίς τους εξωτερικούς χώρους που εφάπτονται σ' αυτό. Ο Β όροφος με εμβαδόν 390,27 τ.μ. καταλαμβάνει μόνο το τμήμα της δυτικής πλευράς του κτηρίου.

Το κτήριο είναι τοποθετημένο στη μέση του οικοπέδου στο νότιο τμήμα του, χωρίς όμως να εφάπτεται στο όριο.

Τα κύρια υλικά με τα οποία κατασκευάστηκε το σχολείο είναι πέτρα, οπτόπλινθοι και οπλισμένο σκυρόδεμα. Οι φέρουσες τοιχοποιίες στο μεσοπολεμικό ανατολικό τμήμα με λιθοδομή, ενώ στο μεταπολεμικό δυτικό τμήμα η κατασκευή γίνεται με

φέροντα οργανισμό από οπλισμένο σκυρόδεμα και τοίχους πληρώσεως από μπατική οπτοπλινθοδομή.

Το ανατολικό τμήμα της κάτοψης, το ισόγειο του οποίου κατασκευάστηκε το '30, έχει ορθογώνιο παραλληλόγραμμο σχήμα, ενώ το δυτικό της τμήμα είναι τετραγωνισμένο.

Ανατολικά, η αποθήκη Π6 και οι χώροι υγιεινής Λ3 που εφάπτονται στο μακρόστενο κτήριο, δημιουργούν τις προεξοχές του.

### 3.5. ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΘΕΩΡΗΣΗ

Το σχολείο έχει κτιστεί πάνω στο Προμαχώνα Σαμπιονάρα του ενετικού τείχους, σε μια περιοχή όπου υπάρχουν πολλά αξιόλογα οικοδομήματα.

Η περιοχή χωρίζεται νοητά σε τρεις ζώνες. Η πρώτη ζώνη είναι το τείχος με τα κτήρια που είναι οικοδομημένα στα όριά του και η δεύτερη είναι η περιοχή που έχει οικοδομηθεί εντός των τειχών. Τις δύο αυτές ζώνες χωρίζει ο δρόμος Δουκός Μποφώρ που τις διατρέχει ξεκινώντας από την πλατεία Ελευθερίας και καταλήγοντας στο λιμάνι. Η τρίτη ζώνη βρίσκεται κάτω από το τείχος και είναι περιοχή με δημόσιο και εμπορικό χαρακτήρα, ενώ η επικοινωνία της με τη πρώτη ζώνη γίνεται μέσω κλίμακας και (στο μέλλον) μέσω της πύλης που αποκαλύφθηκε το 2006.

Συνολικά η περιοχή έχει έντονο αρχαιολογικό και αρχιτεκτονικό ενδιαφέρον, διότι, εκτός του γεγονότος ότι είναι κτισμένη πάνω στο τείχος, εκεί βρίσκονται και αξιόλογα κτήρια της Μεσοπολεμικής περιόδου, όπως το Μέγαρο Φυτάκη, το Αρχαιολογικό Μουσείο σχεδιασμένο από τον αρχιτέκτονα Καραντινό και άλλα ενετικά κτήρια σε περίοπτες θέσεις. Το 6<sup>ο</sup> Γυμνάσιο, όπως και τα παραπάνω κτήρια θεωρούνται ορόσημα της παλιάς πόλης και συγκεκριμένα του κέντρου του Ηρακλείου.

Η ομαλή ένταξη του σχολικού κτηρίου στο μέσον του προμαχώνα, καθώς και η λιτή και μοντέρνα αρχιτεκτονική του, το καθιστούν ένα κτήριο το οποίο δεν επιβαρύνει αισθητικά τον προμαχώνα και την ομαλή μορφολογική συνέχεια των ενετικών τειχών.

### 3.6. Η ΠΟΛΗ ΕΝΤΟΣ ΤΩΝ ΤΕΙΧΩΝ- ΤΟ ΒΟΡΕΙΟΑΝΑΤΟΛΙΚΟ ΤΜΗΜΑ

#### 3.6.α. Η φυσιογνωμία της περιοχής.

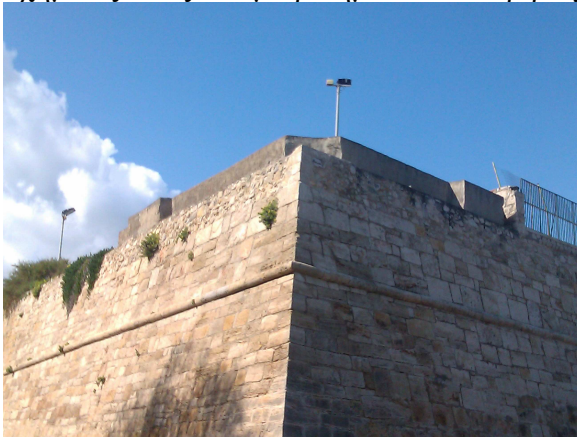
Πρόκειται για μια περιοχή με μεικτές χρήσεις. Η περιοχή αυτή βρίσκεται εντός των ενετικών τειχών στο βορειοανατολικό παραθαλάσσιο τμήμα τους. Εντάσσεται στη περιοχή παλαιάς πόλεως εντός των τειχών.

Παρουσιάζει έντονη κινητικότητα λόγω του κεντρικού σημείου στο οποίο βρίσκεται και λόγω των λειτουργιών που διαθέτει. Εκεί βρίσκονται κατοικίες, εμπόριο, εκπαίδευση, διοικητικές και ξενοδοχειακές λειτουργίες.

Ο δρόμος της Δουκός Μποφώρ ξεκινάει με το μεσοπολεμικό (έργο του Πάτροκλου Καραντινού) και το καινούριο αρχαιολογικό μουσείο από τη μια μεριά και τον αρχαιολογικό χώρο από την άλλη. Η περιοχή συνεχίζει με γραφεία, κατοικίες, ξενοδοχεία, όπως το Μέγαρο Φυτάκη (μεσοπολεμικό διατηρητέο κτήριο, ορόσημο της πόλης), παιδικούς σταθμούς, εστιατόρια και πάρκα. Ανάμεσα σ' αυτά τα κτήρια είναι πολλά ακόμα του μεσοπολέμου διατηρητέα και μη αλλά και ενετικά και τούρκικα που αναβαθμίζουν αισθητικά τη περιοχή αναδεικνύοντας την ιστορία της

### 3.7. ΚΤΗΡΙΟΛΟΓΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

Το κτήριο περιβάλλεται νότια και νοτιοδυτικά από ψηλό λιθόκτιστο τοιχίο περίφραξης, το οποίο συμπληρώνεται καθ' ύψος με μεταλλικά κιγκλιδώματα, ιδίου ύψους. Στα νοτιοδυτικά, βόρεια και βορειοανατολικά το λιθόκτιστο τοιχίο περίφραξης συνεχίζεται και μικραίνει καθ' ύψος, ενώ τα μεταλλικά κιγκλιδώματα που το συμπληρώνουν, ψηλώνουν. Τα τελευταία τοιχία περίφραξης ενσωματώνονται εξωτερικά με τον προμαχώνα αποτελώντας το τελειώμά του με μόνο στοιχείο διαφοροποίησης τον τρόπο δομής της πέτρας, καθώς έγιναν μεταγενέστερα από τον προμαχώνα, με το κτίσιμο της Εμπορικής Σχολής Ηρακλείου. Τα τοιχία που βρίσκονται στη βορειοανατολική γωνία του προμαχώνα παρεμβάλλονται από ψηλότερα σοβατισμένα πλινθόκτιστα τοιχία κατά μήκος και πιο μέσα της γωνίας, σχηματίζοντας ένα μικρό ημικύκλιο ακριβώς πάνω της.



Εικ.16. Β/α γωνία προμαχώνα Σαμπιονάρα.

Η είσοδος προς την αυλή μπορεί να επιτευχθεί από δύο αυλόθυρες με μεταλλικά κιγκλιδώματα. Η μία βρίσκεται στη νοτιοδυτική γωνία του τοιχίου περίφραξης σε υψηλότερη στάθμη από αυτή του κτηρίου αποτελώντας τη κύρια είσοδο στο προαύλιο χώρο, η οποία επιτυγχάνεται με ράμπα μικρής κλίσης κατά μήκος της θύρας. Η δεύτερη αυλόθυρα βρίσκεται δυτικά, ακριβώς μπροστά από την κύρια είσοδο του σχολείου, έχοντας βοηθητικό ρόλο καθώς οδηγεί στο χώρο έξω από την αυλή που χρησιμοποιείται ως parking από τους καθηγητές.

Το κτήριο αποτελείται από τρεις ορόφους. Το ορθογώνιο παραλληλόγραμμο κτήριο που βρίσκεται βορειοανατολικά του οικοπέδου έχει δύο ορόφους (ισόγειο και πρώτο όροφο), ενώ το τετραγωνισμένο κτήριο στα δυτικά αποτελείται από τρεις ορόφους. Τα κτήρια βορειοανατολικά (χώροι υγιεινής Λ3 και αποθήκη ειδών γυμναστικής Π6 καθώς και το κυλικείο και το λεβητοστάσιο) στα βορειοδυτικά είναι μονώροφα.

Στη βορειοδυτικά πλευρά εξωτερικά του σχολείου τοποθετήθηκαν, το 2009, δύο λυόμενες μεταλλικές αίθουσες για την εξυπηρέτηση των αναγκών του σχολείου σε χώρους διδασκαλίας. Δυτικά στο μεταγενέστερο κτήριο βρίσκεται η κεντρική θύρα εισόδου του σχολείου, διπλή μεταλλική με υαλοστάσια προστατευμένα με κιγκλιδώματα μεταλλικά στο πάνω μισό της. Η πρόσβαση στη κεντρική θύρα επιτυγχάνεται με σκαλοπάτι τοποθετημένο κατά μήκος της. Στα βορειοανατολικά του κτηρίου του '30 υπάρχει ακόμα μία είσοδος που οδηγεί στο μακρόστενο διάδρομο, κατά μήκος του οποίου βρίσκονται οι αίθουσες διδασκαλίας και οι χώροι υγιεινής. Η είσοδος αυτή κατασκευάστηκε το 2008 σε μία προσπάθεια δημιουργίας ενός δεύτερου εξωτερικού κλιμακοστασίου, το οποίο τελικά δεν πραγματοποιήθηκε



ακόμα. Η θύρα αυτή είναι μεταλλική με υαλοστάσιο, το οποίο φέρει μεταλλικά κιγκλιδώματα, στο πάνω μέρος.

Μπαίνοντας από την κεντρική είσοδο υπάρχει προθάλαμος όπου βρίσκεται η αποθήκη Π2. Μπροστά από τη κύρια είσοδο υπάρχει δεύτερη είσοδος όμοια με την κεντρική η οποία οδηγεί στο φουαγιέ Κ1. Στα δυτικά του φουαγιέ βρίσκεται η μαρμάρινη κλίμακα που οδηγεί στου ορόφους. Επίσης, εκεί βρίσκονται και τρεις αίθουσες διδασκαλίας, χώροι υγιεινής καθηγητών και αποθήκες.

Στον ισόγειο χώρο εξωτερικά, στα ανατολικά δίπλα από το κτήριο είναι η αποθήκη ειδών γυμναστικής Π6 η οποία έχει μεταλλική θύρα στη βόρεια πλευρά της και νοτιοανατολικά οι χώροι υγιεινής Λ3 στο επίπεδο +0,50 μ., στους οποίους η πρόσβαση γίνεται από μεταλλική θύρα στην ανατολική πλευρά, μέσω κλίμακας ύψους 0,35 μ. και τριών ριχτιών. Νοτιοδυτικά της αυλής βρίσκονται: το κυλικείο στο +0,10 μ. και το λεβητοστάσιο στο +0,10 μ..

Αναλυτικότερα για τους ορόφους:

Στο ισόγειο:

Το ισόγειο χωρίζεται σε δύο κτηριακά τμήματα που ενώνονται μεταξύ τους, το ανατολικό και το δυτικό.

Στο δυτικό τμήμα που βρίσκεται στο +0,10 μ. υπάρχουν το φουαγιέ Κ1, οι αίθουσες διδασκαλίας (Α1, Α2, Α3), οι αποθήκες (Π1, Π2, Π4) και οι χώροι υγιεινής Λ1 καθώς και η μαρμάρινη κλίμακα ύψους 3,70 μ. που οδηγεί στου ορόφους.

Στο ανατολικό υπάρχει μακρύς διάδρομος, ο οποίος επιτρέπει τη πρόσβαση στις αίθουσες Α4, Α5, Α6, Α7. Στα ανατολικά του υπάρχουν προ, στην αίθουσα ένταξης παιδιών με μαθησιακές δυσκολίες, στην αποθήκη-καμπίνα Π5 και μέσω κλίμακας ύψους 0,40 μ., στους χώρους υγιεινής Λ2 στο επίπεδο +0,50 μ..

Στον Α όροφο:

Ανεβαίνοντας την κλίμακα, στο +3,70 μ. βρίσκεται το φουαγιέ Κ2. Βορειοδυτικά του φουαγιέ Κ2 είναι το γραφείο διεύθυνσης Γ1, το γραφείο καθηγητών Γ2 και το γραφείο υποδιευθυντή Γ3. Νότια του φουαγιέ βρίσκονται η αίθουσα διδασκαλίας Β3 και προθάλαμος που οδηγεί στη βιβλιοθήκη Β2 και στην αίθουσα διδασκαλίας Β1.

Το φουαγιέ Κ2 επικοινωνεί με το διάδρομο (στο +3,30 μ.) στα δυτικά του κτηρίου με κλίμακα ύψους 0,40 μ.. Νότια του διαδρόμου βρίσκονται οι αίθουσες διδασκαλίας Β4, Β5, Β6, Β7 και ανατολικά η Β8 και το γραφείο Γ4.

Στο Β όροφο:

Η κλίμακα ύψους 3,70 μ. μας οδηγεί σε μικρότερο φουαγιέ Κ3. Στα ανατολικά του υπάρχει προθάλαμος, στο οποίο η πρόσβαση γίνεται από δύο θύρες (ήταν δυο αίθουσες σ' αυτό το σημείο και το 2008 προκειμένου να δημιουργηθεί ακόμα μία αίθουσα, αναδιαρρυθμίσαν το χώρο φτιάχνοντας τον προθάλαμο και τρεις αίθουσες) και οδηγεί στις αίθουσες διδασκαλίας Γ1, Γ2, Γ3. Στα ανατολικά του φουαγιέ βρίσκεται η αίθουσα υπολογιστών Η/Υ 1 και βόρεια το αμφιθέατρο, μέσα από το οποίο γίνεται η πρόσβαση στην αίθουσα εργαστηρίου φυσικής – χημείας.

Ο Β όροφος καταλαμβάνει το χώρο μόνο του δυτικού τμήματος του σχολικού κτηρίου.

### 3.8. ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

Το 6<sup>ο</sup> Γυμνάσιο έχει κτιστεί σύμφωνα με τις αρχές του ριζοσπαστικού Μοντέρνου Κινήματος και αποτελεί αυθεντική έκφρασή του.

Στη διαμόρφωση των όψεων εκφράζεται η δομή του κτηρίου με τα μεγάλα παράθυρα, τα οποία υπόκεινται σε κάρναβο και καταλαμβάνουν όλο το άνοιγμα μεταξύ των υποστυλωμάτων, τονίζοντας την οριζοντιότητα της σύνθεσης αλλά και εξωτερικεύοντας τις εσωτερικές λειτουργίες του κτηρίου. Οι όγκοι είναι απλοί κυβιστικοί χωρίς εξώστες και αρχιτεκτονικές προεξοχές.

Το μεσοπολεμικό τμήμα αποτελείται από ένα διώροφο μακρόστενο κτήριο με μεγάλα ανοίγματα προσανατολισμένα στο βορρά και στο νότο. Σ' αυτό έγινε το 1958 ενοποίηση με τριώροφο κτήριο με ενιαία τετραγωνισμένη κάτοψη. Το κτήριο αυτό διαθέτει περιμετρικά των όψεων μεγάλα ανοίγματα. Ανατολικά του κτηρίου υπάρχουν ακόμα δυο ισόγεια κτίσματα που εφάπτονται με το κυρίως κτήριο δημιουργώντας μορφολογικές προεξοχές.

Δυναμικά στοιχεία, εσωτερικά του κτηρίου, αποτελούν ο φαρδύς, φωτεινός διάδρομος στη μεσοπολεμική πτέρυγα καθώς, και το μεγάλο φουαγιέ, της δυτικής μεταπολεμικής πτέρυγας, με τη μαρμάρινη επιβλητική κλίμακα, η οποία δημιουργεί μεγάλο εσωτερικό κενό καθ' ύψος στους τρεις ορόφους του κτηρίου. Η παρουσία του στο σημείο αυτό εξωτερικεύεται με κατακόρυφο υαλοστάσιο.

### 3.9. ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

#### 3.9.1. ΘΕΜΕΛΙΑ- ΤΟΙΧΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

Στη μεσοπολεμική κατασκευή τα πρώτα θεμέλια δεν είναι ορατά, όπως όμως φαίνεται από τις φωτογραφίες που αποτελούν ντοκουμέντο της κατασκευής, ο τρόπος θεμελίωσης ήταν μια συνεχής πεδιλοδοκός, πάνω στην οποία εδραζόταν η φέρουσα τοιχοποιία από λιθοδομή (πάχους 0,55μ.), καθώς και η υποστύλωση από οπλισμένο σκυρόδεμα. Οι εσωτερική τοιχοποιία είναι κατασκευασμένη με οπτοπλινθοδομή (πάχους 0,10-0,25 μ.).

Στη μεταπολεμική κατασκευή τα θεμέλια, στη σημερινή τους κατάσταση, είναι ορατά διότι λόγω της κλίσης που έχει το οικοπέδο, είναι υπέργεια στην δυτική πλευρά του κτηρίου. Όμως αυτά αποτελούν τμήμα των ενισχύσεων που έγιναν το 2008 από την Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών του Δήμου Ηρακλείου. Στη δυτική πτέρυγα η κατασκευή διαφοροποιείται πλέον από την ανατολική, διότι ο φέρον οργανισμός κατασκευάζεται εξ' ολοκλήρου από οπλισμένο σκυρόδεμα και οι τοιχοποιίες είναι από οπτοπλινθοδομή, αποτελώντας τοίχους πληρώσεως (εξωτερικές: πάχους 0,20-0,25 μ. και εσωτερικές: πάχους 0,10-0,20 μ.).

#### 3.9.2. ΜΕΣΟΠΑΤΩΜΑΤΑ- ΔΑΠΕΔΑ

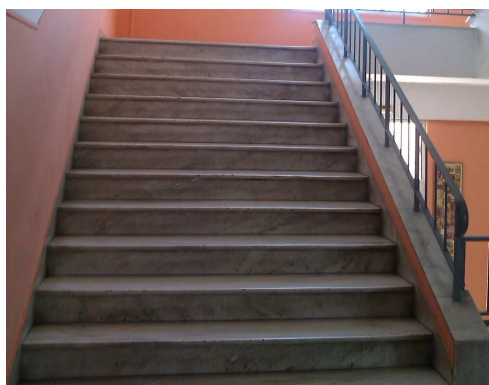
##### Παλιά κατασκευή (Μεσοπολεμική και Μεταπολεμική):

Τα πρώτα δάπεδα, τα οποία διατηρούνται μέχρι σήμερα, είναι από μωσαϊκό δάπεδο με χρωματισμένη τσιμεντοκονία σε απόχρωση της ώχρας και λεπτό ανοιχτόχρωμο γαρμπίλι. Αυτά τα δάπεδα είναι διακοσμημένα με λεπτές λωρίδες πράσινου μαρμάρου σε κάρναβο. Η κλίμακα που οδηγεί στους ορόφους είναι επενδυμένη με λευκό μάρμαρο, όπως και όλες οι υπόλοιπες εσωτερικές κλίμακες του σχολείου, και το πλατύσκαλό της με μωσαϊκό που παισιώνεται με λευκή μαρμάρινη χονδρή λωρίδα. Στον τρίτο όροφο το δάπεδο του αμφιθέατρου στο οριζόντιο τμήμα του δεν είναι ορατό καθώς είναι επικαλυμμένο με μοκέτα για την απορρόφηση του ήχου. Για την δημιουργία των εδράνων έχει δημιουργηθεί ξύλινο βαθμιδωτό δάπεδο πάνω από την πλάκα το δάπεδο του οποίου είναι από σανίδες ξύλου ελάτης πάχους 3 εκ. παράλληλα τοποθετημένες μεταξύ τους.

Η οροφή του μεσοπολεμικού ισογείου περιτρέχεται από εμφανή δοκάρια του φέροντος οργανισμού από οπλισμένο σκυρόδεμα με ενισχυτικά τρίγωνα στις γωνίες.



εικ.17. Το μωσαϊκό δάπεδο με τις πράσινες λεπτές λωρίδες μαρμάρου σε κάνναβο του φουαγιέ.



εικ.18. Η κλίμακα από λευκό μάρμαρο.



εικ.19. Το ξύλινο πάτωμα της κατασκευής των εδράνων του αμφιθεάτρου.

Εξωτερικά του κτηρίου, τα δάπεδα των χώρων υγιεινής Λ3 και του κυλικείου είναι από λευκά κεραμικά πλακίδια ( 0,20 \* 0,20 μ.). Η αποθήκη ειδών γυμναστικής Π6 καθώς και το λεβητοστάσιο είναι επιστρωμένα με βιομηχανικό δάπεδο.

Νέα κατασκευή (κατασκευή μετά τις εσωτερικές διαρρυθμίσεις του 2008):

Τα δάπεδα στους χώρους υγιεινής Λ2 είναι υπενδεδυμένα από κεραμικά πλακίδια χρώματος ώχρα και διαστάσεων 0,20 \* 0,20 μ.. Οι χώροι υγιεινής Λ1 έχουν ως δάπεδο λευκά κεραμικά πλακίδια διαστάσεων 0,20 \* 0,20 μ..

### 3.9.3 ΣΟΒΑΤΕΠΙ

Στους χώρους όπου υπάρχει μωσαϊκό δάπεδο, το σοβατεπί είναι από το ίδιο υλικό, όπως και στην κατασκευή των εδράνων στο αμφιθέατρο, τα σοβατεπί είναι από ξύλο ελάτη. Τέλος, όλες οι μαρμαρίνες εσωτερικές κλίμακες διατρέχονται από μαρμαρίνο σοβατεπί λευκού χρώματος.

### 3.9.4. ΔΩΜΑΤΑ

Όλα τα δώματα αποτελούνται από επίπεδες και οριζόντιες πλάκες οπλισμένου σκυροδέματος. Σ' αυτά έχει γίνει πλήρης αντεστραμμένη μόνωση (υγρομόνωση – θερμομόνωση), εκτός των δωματίων των ισογείων κτισμάτων που έχει γίνει μόνο υγρομόνωση. Έχουν επίσης, επενδυθεί με πλάκες σύνθετων πανέλων αλουμινίου με θερμομόνωση.



εικ.20-20α. Σύνθετα πανέλα αλουμινίου με θερμομόνωση στο ανατολικό δώμα.

### 3.9.5. ΑΝΟΙΓΜΑΤΑ

Τα ανοίγματα του κτηρίου υπόκεινται σε κάρναβο και το μέγεθός τους διαφοροποιείται από όροφο σε όροφο.

#### Βόρεια όψη:

Στο ισόγειο τα ανοίγματα των παραθύρων στο προπολεμικό κτήριο είναι διαστάσεων 1,03\*4,92μ. κατά μέσο όρο, εκτός από τα δύο παράθυρα που δημιουργήθηκαν από το διαχωρισμό ενός παραθύρου στα β/α που έχουν διαστάσεις 1,08\*1,28μ. Επίσης, υπάρχουν και δύο ανοίγματα θυρών με διαστάσεις 2,45\*0,93 μ. και 2,45\*1,23 μ. Στην αποθήκη ειδών γυμναστικής το άνοιγμα της θύρας έχει διαστάσεις 2,35\*1,10 μ.. Στο ισόγειο του μεταπολεμικού κτηρίου τα ανοίγματα έχουν διαστάσεις 1,25\*3,35μ..

Στον Α όροφο στο β/α κτήριο τα ανοίγματα είναι διαστάσεων 1,32\*4,91μ., εκτός από το τελευταίο ανατολικό άνοιγμα που είναι 1,32\*2,25μ. και στο κτήριο β/δ είναι 1,77\*3,40μ. εκτός από το δυτικό που είναι διαστάσεων 0,94\*3,35μ.

Στο Β όροφο τα ανοίγματα μεγαλώνουν, με τα ανατολικά να έχουν διαστάσεις 2,12\*3,40μ. και το ανατολικό 1,46\*3,40μ. καθώς εκεί βρίσκεται η κλίμακα της κατασκευής των εδράνων του αμφιθεάτρου.

#### Νότια όψη:

Στο ισόγειο του προπολεμικού κτηρίου υπάρχουν δώδεκα ανοίγματα παραθύρων διαστάσεων 1,40\*1,50 μ. χωρισμένα σε τριάδες, έξι ανοίγματα στους χώρους υγιεινής Λ3 διαστάσεων 0,60\*0,95 μ. και ένα ακόμα μικρότερο άνοιγμα με διαστάσεις 0.40\*1,20 μ. Στο ισόγειο του μεταπολεμικού κτηρίου τα ανοίγματα έχουν διαστάσεις

1,46\*3,40 μ. εκτός από το δυτικό που είναι 1,46\*2,55 μ. λόγω της διαρρύθμισης για τη δημιουργία θύρας σ' αυτό το σημείο με διαστάσεις 1,60\*0,85 μ..

Στον πρώτο όροφο ανατολικά, τα ανοίγματα είναι όμοια με αυτά του ισόγειου με μόνο στοιχείο διαφοροποίησης τις διαστάσεις τους που είναι 1,92\*1,50μ.. Δυτικά τα ανοίγματα είναι 1,46\*3,40μ..

Στον τρίτο όροφο τα ανοίγματα έχουν διαστάσεις 2,12\*3,40μ..

#### Δυτική όψη:

Στο ισόγειο, το άνοιγμα της κεντρικής θύρας του σχολείου είναι διαστάσεων 2,40\*1,95μ., ενώ τα ανοίγματα των παραθύρων δεξιά και αριστερά από αυτήν έχουν διαστάσεις 0,75\*1,92 μ. και 1,25\*3,40 μ. αντίστοιχα. Στο πρώτο πλατύσκαλο της μεγάλης κλίμακας το άνοιγμα του παραθύρου είναι 2,43\*1,92 μ..

Στον Ά όροφο τα ανοίγματα των παραθύρων έχουν διαστάσεις 1,77\*3,40 μ., ενώ από το ύψος του πλατύσκαλου του Β ορόφου ξεκινάει άνοιγμα παραθύρου, διαστάσεων 4,43\*1,92 μ., που τελειώνει στο ύψος των παραθύρων του Β ορόφου.

Στον Β όροφο τα ανοίγματα των παραθύρων είναι διαστάσεων 1,46\*3,40 μ..

#### Ανατολική όψη:

Στον ισόγειο χώρο τα ανοίγματα των παραθύρων της αποθήκης ειδών γυμναστικής Π6 έχουν διαστάσεις 1,42\*1,90 μ. και το άνοιγμα της θύρας στους χώρους υγιεινής Λ3 έχει διαστάσεις 2,00\*1,04 μ..

Τα ανοίγματα των παραθύρων του Α ορόφου είναι 1,93\*1,50 μ., εκτός από ένα που έχει διαστάσεις 0,95\*1,15 μ..

Στον Β όροφο τα ανοίγματα των παραθύρων είναι διαστάσεων 2,12\*3,40 μ.

Σύμφωνα με τα παραπάνω στοιχεία διαπιστώνουμε ότι οι διαστάσεις των παραθύρων μεγαλώνουν ανά όροφο.

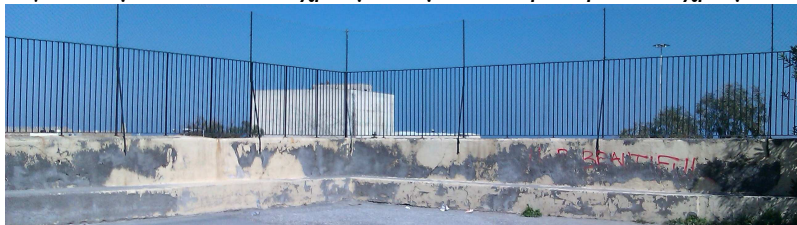
### 3.9.6. ΚΟΥΦΩΜΑΤΑ

Τα αρχικά εξωτερικά κουφώματα έχουν αντικατασταθεί από σύγχρονα συρόμενα κουφώματα αλουμινίου με διπλά υαλοστάσια.

### 3.9.7. ΜΕΤΑΛΛΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

#### 3.9.7.α. Κιγκλιδώματα

Τα μοναδικά κιγκλιδώματα που συναντάμε στο κτήριο είναι αυτά που συμπληρώνουν τα τοιχία περίφραξης περιμετρικά του οικοπέδου. Η μόνη διαφορά που έχουν μεταξύ τους είναι στο ύψος, καθώς, τα δυτικά και νότια έχουν μικρότερο ύψος από αυτά που είναι τοποθετημένα στα βόρεια και ανατολικά. Αποτελούνται από ράβδους τετράγωνης διατομής τοποθετημένους ανά περίπου 80 εκ. μεταξύ τους, οι οποίοι στερεώνουν το κιγκλιδώμα πάνω στα τοιχία περίφραξης, ενώ ανάμεσά τους υπάρχουν λεπτότεροι ράβδοι κυκλικής διατομής και παράλληλοι μεταξύ τους, αλλά και με τους ράβδους τετράγωνης διατομής. Κάθετα στους παραπάνω είναι τοποθετημένοι ράβδοι τετράγωνης διατομής, πάνω στους οποίους μπηγώνται οι εσωτερικοί ράβδοι κυκλικής διατομής στην πάνω και στην κάτω πλευρά, ενώ οι ίδιοι μπηγώνται πάνω στους ράβδους τετράγωνης διατομής. Τα μεταλλικά αυτά κιγκλιδώματα είναι επιχρισμένα με σκούρο πράσινο χρώμα.



εικ.21. Τα κιγκλιδώματα στη β/δ γωνία της αυλής.

### 3.9.7.β. Αυλόπορτες

Ο προαύλιος χώρος διαθέτει δύο αυλόπορτες, η μία αποτελεί την κεντρική θύρα εισόδου στην αυλή του σχολείου και βρίσκεται στη ν/δ γωνία της αυλής, ενώ η δεύτερη έχει βοηθητικό ρόλο και είναι τοποθετημένη στα δυτικά του τοιχίου περιφραξής ακριβώς απέναντι από την κεντρική θύρα εισόδου του κτηρίου. Οι αυλόθυρες έχουν περίπου τις ίδιες διαστάσεις και είναι από μεταλλικά κιγκλιδώματα σε ασημένια απόχρωση και απλή διαμόρφωση. Η κεντρική αυλόθυρα έχει τη μορφή των κιγκλιδωμάτων των τοιχίων περιφραξής. Στη βοηθητική αυλόθυρα, η οποία είναι συρόμενη, υπάρχει κάναβος, ο οποίος συμπληρώνεται με μεταλλικά δίχτυα, επίσης σε μορφή καννάβου και μεταλλική τετράγωνη ράβδος η οποία ξεκινάει από την αριστερή πάνω γωνία της θύρας καταλήγοντας στην δεξιά κάτω γωνία της.



εικ.22. Αριστερά είναι η κεντρική θύρα εισόδου στην αυλή και δεξιά η βοηθητική.

### 3.9.7.γ. Προστατευτικά κιγκλιδώματα παραθύρων

Όλα τα ανοίγματα της δυτικής όψης, τα παράθυρα του ισόγειου στη νότια όψη, τα παράθυρα στην ανατολική όψη εκτός ενός και τέλος, τα παράθυρα του βόρειου προπολεμικού ισόγειου και όλα τα παράθυρα του βόρειου τριώροφου κτίσματος έχουν κιγκλιδώμα αλουμινίου για την προστασία των μαθητών του σχολείου. Το κιγκλιδώμα είναι τοποθετημένο στην εξωτερική πλευρά των τοίχων. Αποτελούνται από κάθετες ράβδους κυκλικής διατομής και παράλληλες μεταξύ τους που μπήγονται σε τετραγωνισμένη κορνίζα αλουμινίου περιμετρικά των ανοιγμάτων των παραθύρων. Σε μερικά παράθυρα ανάλογα του ύψους που έχουν, τις κάθετες ράβδους κυκλικής διατομής τέμνουν μία ή δυο κάθετες ράβδοι τετράγωνης διατομής, οι οποίες μπήγονται στη κορνίζα για τη στερέωση του κιγκλιδώματος. Όλα τα κιγκλιδώματα των ανοιγμάτων του σχολείου είναι επιχρισμένα με σκούρο πράσινο χρώμα, εκτός αυτά της δυτικής όψης που είναι λευκού χρώματος. Στον ισόγειο χώρο, όλα τα κιγκλιδώματα την νότιας όψης και ένα της δυτικής δεν έχουν αντικατασταθεί ποτέ και είναι τα αρχικά από μασίφ σίδερο.



εικ.23. Προστατευτικές σιδεριές του παραθύρου του κλιμακοστασίου του Ά και Β ορόφου.

### 3.9.8. ΞΥΛΙΝΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Η μοναδική ξύλινη κατασκευή που έχει γίνει στο κτήριο είναι οι εξέδρες του αμφιθεάτρου στον Β όροφο. Το ξύλο που έχει χρησιμοποιηθεί είναι ελάτης και τα σοβατεπί σε όλη την έκταση της κατασκευής είναι, επίσης, από το ίδιο ξύλο.

Από ξύλο είναι, ακόμα, και τα εσωτερικά κουφώματα του κτηρίου είναι πρεσσαριστά οκουμέ καθώς. Εσωτερικές θύρες και αντίστοιχα κασώματα είναι βαμμένα με γαλάζιο χρώμα, εκτός από τη θύρα της αίθουσας ένταξης παιδιών με μαθησιακές δυσκολίες που έχει βαφεί κεραμιδί χρώμα, ενώ το κάσσωμά της είναι γαλάζιο. Τέλος, το διαχωριστικό των αιθουσών στα νότια του Β ορόφου έχει γίνει από ξύλο.



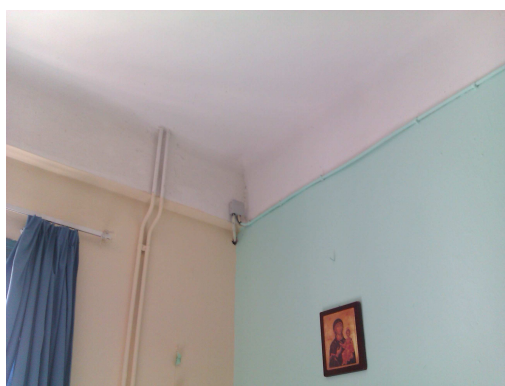
εικ.24. Εσωτερικά κουφώματα.

### 3.9.9. ΧΡΩΜΑΤΙΣΜΟΙ

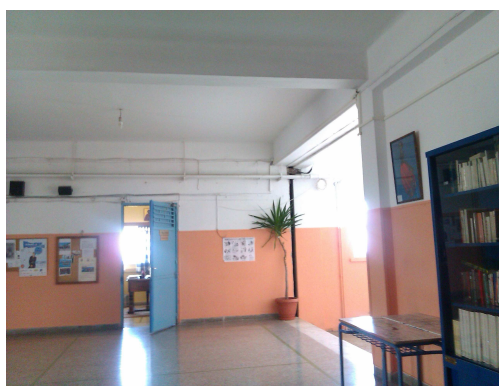
Εσωτερικά του κτηρίου, οι αίθουσες διδασκαλίας είναι βαμμένες έως τα δοκάρια με χρώματα που δημιουργούν εμφανής αντιθέσεις με το λευκό της οροφής και των δοκαριών. Τα χρώματα που έχουν χρησιμοποιηθεί παραπάνω είναι το μπλε και το γαλάζιο, ενώ υπάρχουν και τα δύο μαζί σε κάθε μια από τις αίθουσες. Στους διαδρόμους και τα φουαγιέ σχηματίζεται λωρίδα σε απόχρωση της ώχρας, μέχρι το ύψος 1,60 μ. που διατρέχει τους τοίχους, ενώ πάνω από αυτή οι τοίχοι, τα δοκάρια και τα ταβάνια είναι λευκού χρώματος, εκτός από το δυτικό τοίχο στο φουαγιέ του ισογείου που είναι μωβ μέχρι τα δοκάρια. Οι χρωματισμοί αυτοί διαφοροποιούνται μόνο στους προθαλάμους νότια των φουαγιέ, όπου η λωρίδα είναι σε γαλάζια απόχρωση. Επίσης, στο δυτικό τοίχο του κλιμακοστασίου, πάνω από το πρώτο πλατύσκαλο, έχει βαφεί ώχρα έως τα δοκάρια και πάνω του έχει δημιουργηθεί η τοιχογραφία ενός λευκού περιστεριού. Οι τοίχοι των χώρων υγιεινής είναι επενδυμένοι με κεραμικά πλακίδια (20\*20 εκ.) μέχρι τα δοκάρια τα οποία στους εξωτερικούς Λ3 είναι χρώματος λευκού και στους εσωτερικούς είναι ανοιχτό ώχρα. Εσωτερικά, η αποθήκη ειδών γυμναστικής Π6 είναι βαμμένη με λευκό χρώμα. Όλες

οι εσωτερικές θύρες και τα κασσώματα είναι γαλάζιο χρώμα εκτός από τη θύρα στην διαρρυθμισμένη αίθουσα ένταξης παιδιών με μαθησιακές δυσκολίες που έχει βαφεί μωβ χρώμα εσωτερικά και γαλάζιο εξωτερικά μετά την αποκατάστασή της, ενώ το κάσσωμά της έχει παραμείνει γαλάζιο.

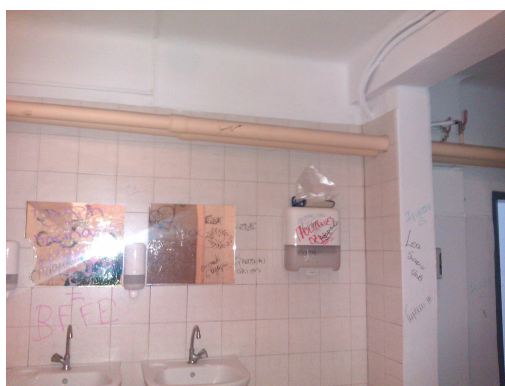
Εξωτερικά οι όψεις του κτηρίου είναι βαμμένες μπεζ. Μετά την ενίσχυση του φ.ο. οι όψεις δεν έχουν βαφεί. Τα προστατευτικά κιγκλιδώματα των ανοιγμάτων ( εκτός από τα αρχικά) και οι εξωτερικές θύρες είναι βαμμένα κυπαρισσί. Τέλος, τα κιγκλιδώματα των τοιχίων περιφραξής έχουν γκρι μεταλλικό χρώμα.



εικ.25. Αίθουσα διδασκαλίας



εικ.26. Φουαγιέ 'B ορόφου



εικ.27. Εσωτερικοί χ. υγιεινής Α2. κλιμακοστασίου.



εικ.28. Η τοιχογραφία του



Εικ.29. Κομμάτι της βόρειας όψης πριν την



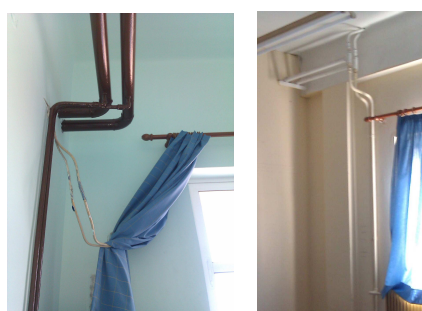
τοποθέτηση των λυόμενων. Έτος 2008.

### 3.9.10. ΗΛΕΚΤΡΟ-ΥΔΡΑΥΛΙΚΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ

Όλες οι ηλεκτρ./υδραυλικές εγκαταστάσεις εσωτερικά και εξωτερικά του σχολείου είναι εμφανείς, γεγονός που αλλοιώνει τη μορφολογία του κτηρίου. Καλώδια ρεύματος και σωλήνες ύδρευσης και θέρμανσης έχουν στερεωθεί πάνω στους εσωτ. και εξωτ. τοίχους, ενώ εσωτ. έχουν τρυπηθεί τοίχοι για να περάσουν. Οι σωληνώσεις και τα ηλεκτρ./υδραυλικά δίκτυα είναι πρόχειρα τοποθετημένα με αποτέλεσμα, σε πολλές αίθουσες να κρέμονται ή να είναι πρόχειρα τυλιγμένα σε εσωτ. τοίχους του κτηρίου. Οι διακόπτες του ρεύματος έχουν υποστεί φθορές από το χρόνο και βανδαλισμούς από τους μαθητές, καθώς πολλοί από αυτούς είναι σπασμένοι και πρόχειρα κολλημένοι με ταινίες.



εικ.30. Ζημιές στο κάσσωμα και σπασμένος διακόπτης.



εικ.31-32. Εμφανείς σωληνώσεις.



εικ.33. Σωλήνες ύδρευσης στις εξ. όψεις.

### 3.9.11. ΠΑΘΟΛΟΓΙΑ ΚΤΗΡΙΟΥ

Γενικά το κτήριο βρίσκεται σε καλή κατάσταση. Σ' αυτό διακρίνονται δύο είδη παθολογίας: α) φθορές και β) ζημιές.

α) 1. Διακρίνουμε παθολογία στα επιχρίσματα (αποσάθρωση και μικρορωγμές) τοπικά εσωτ. και εξωτ. σε διάφορα σημεία του σχολείου, οι οποίες προέρχονται από την υγρασία.

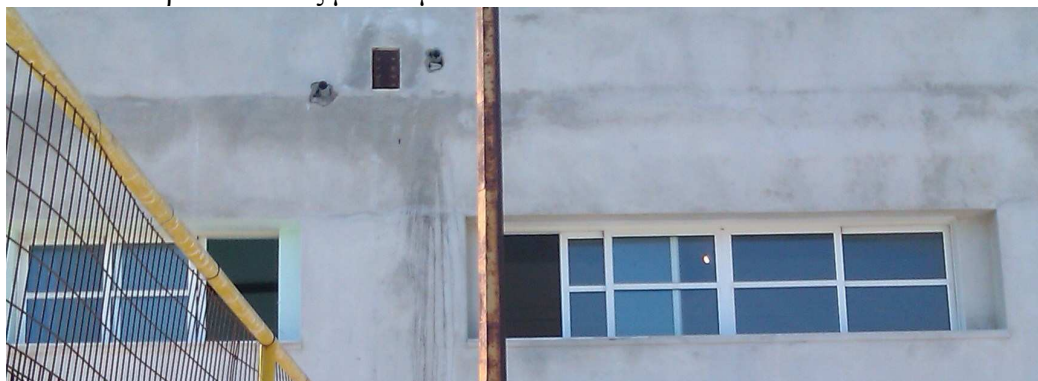
2. Τα παλιά μεταλλικά προστατευτικά κιγκλιδώματα των παραθύρων και της περιφράξης έχουν πλέον σκουριάσει με το πέρασμα του χρόνου.

Φθορές βασικές στο φ.ο. δεν υπάρχουν καθόσον έχει γίνει ενίσχυση σ' αυτόν το 2008.

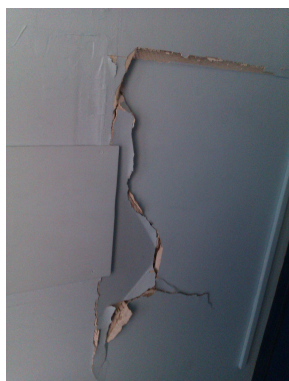
β) Οι μεγαλύτερες ζημιές είναι αυτές που έχουν προκληθεί από τη πρόχειρη τοποθέτηση των ηλεκτρομηχανικών εγκαταστάσεων και αφορούν, εσωτερικά, κυρίως τρύπες στους τοίχους που δεν έχουν αποκατασταθεί. Εξωτερικά, οι πρόχειρη τοποθέτηση των παραπάνω εγκαταστάσεων αλλά και υδραυλικών σωλήνων εκτός από την αισθητικά αλλοίωση των όψεων, έχει προκαλέσει προβλήματα υγρασίας στο επίχρισμα, στην επιφάνεια που εφάπτονταν. Επίσης, στα εξωτ. σημεία όπου χρειάστηκε να αποξυλωθεί το επίχρισμα προκειμένου να αποκατασταθεί ο φ.ο. (υποστυλώματα), τα τμήματα αυτά δεν έχουν αποκατασταθεί με αποτέλεσμα τη δυσμορφία αλλά και πιθανότητα μελλοντικής υγρασίας και αποσάθρωσης των επιχρισμάτων στα σημεία αυτά.

Πολλές από τις παλιές και καινούριες πρίζες και πόμολα έχουν σπάσει με αποτέλεσμα την επικινδυνότητα των μαθητών. Ακόμα, ζημιές έχουν υποστεί εσωτ. και εξωτ. τα επιχρίσματα στα ευπαθή χαμηλά σημεία και ιδιαίτερα στις γωνίες όπου έχουν αποκολληθεί τμήματα του επιχρίσματος των υποστυλωμάτων από χτυπήματα.

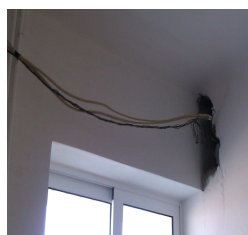
Οι χρωματισμοί σε εσωτ. και εξωτ. κουφώματα και τοίχους έχουν υποστεί τις περισσότερες ζημιές. Αυτά σε πολλές περιπτώσεις έχουν αποκατασταθεί πρόχειρα και τοπικά προκαλώντας μπαλώματα.



εικ.34. Υγρασία στις όψεις.



εικ.35.  
Σπάσιμο ξύλινου εσ.  
διαχωριστικού τοίχου



εικ.36.  
Τρύπα του τοίχου για  
το πέρασμα  
καλωδίων.



εικ.37.  
Αποξήλωση επιχρίσματος στα σημεία  
όπου είναι ο φ.ο.



ικ.38. Σπάσιμο των επιχρισμάτων στις χαμηλές γωνίες των τοίχων.



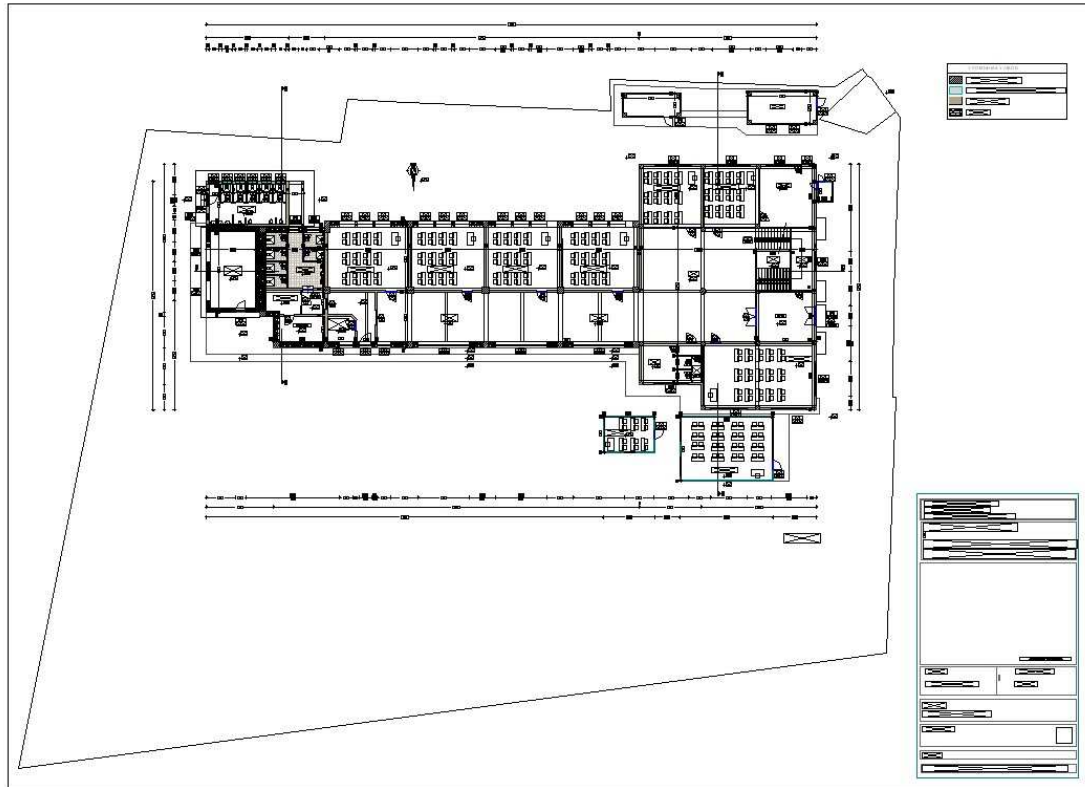
εικ.39. Αποκόλληση γωνιακού τμήματος τοίχου.

## **4<sup>ο</sup> ΚΕΦΑΛΑΙΟ**

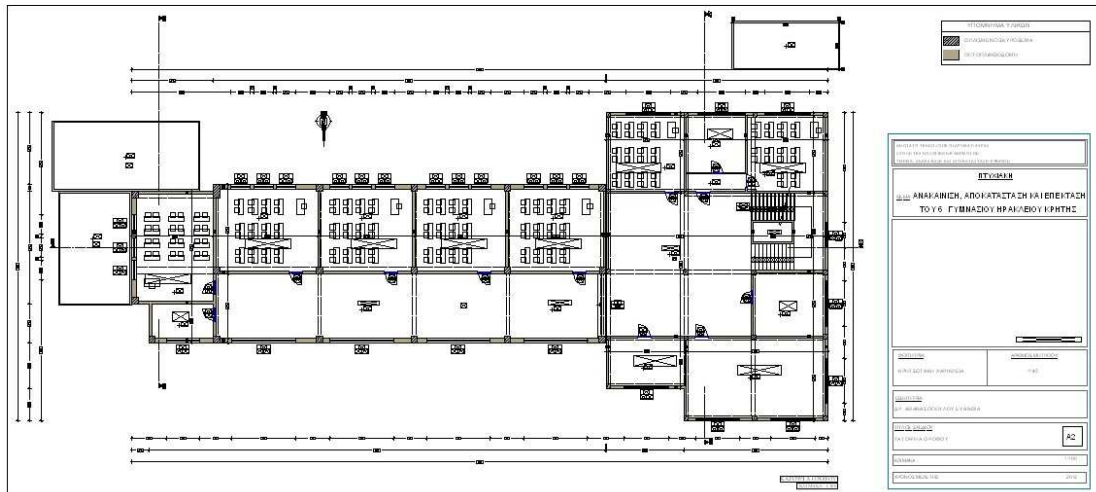
***« ΣΧΕΔΙΑ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ »***

## 4.Α. ΣΧΕΔΙΑ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ

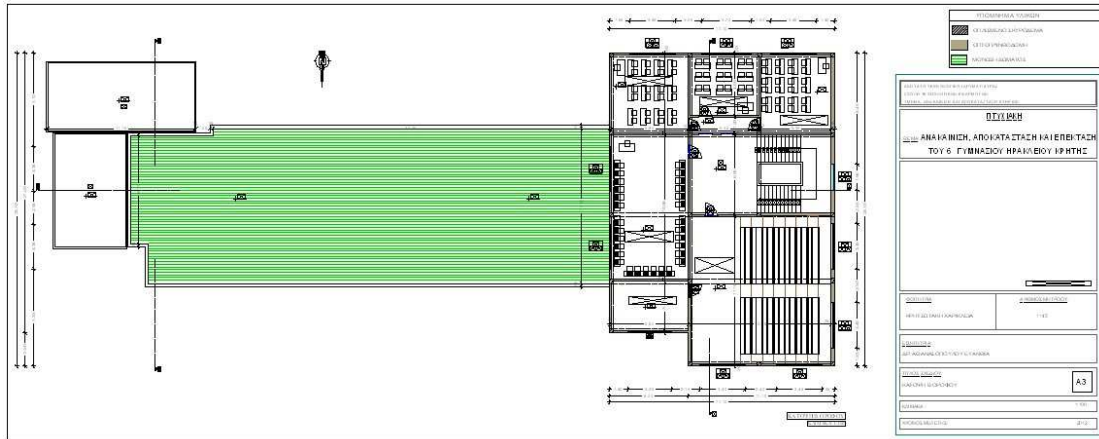
### ΚΑΤΟΨΗ ΙΣΟΓΕΙΟΥ



### ΚΑΤΟΨΗ Α ΟΡΟΦΟΥ



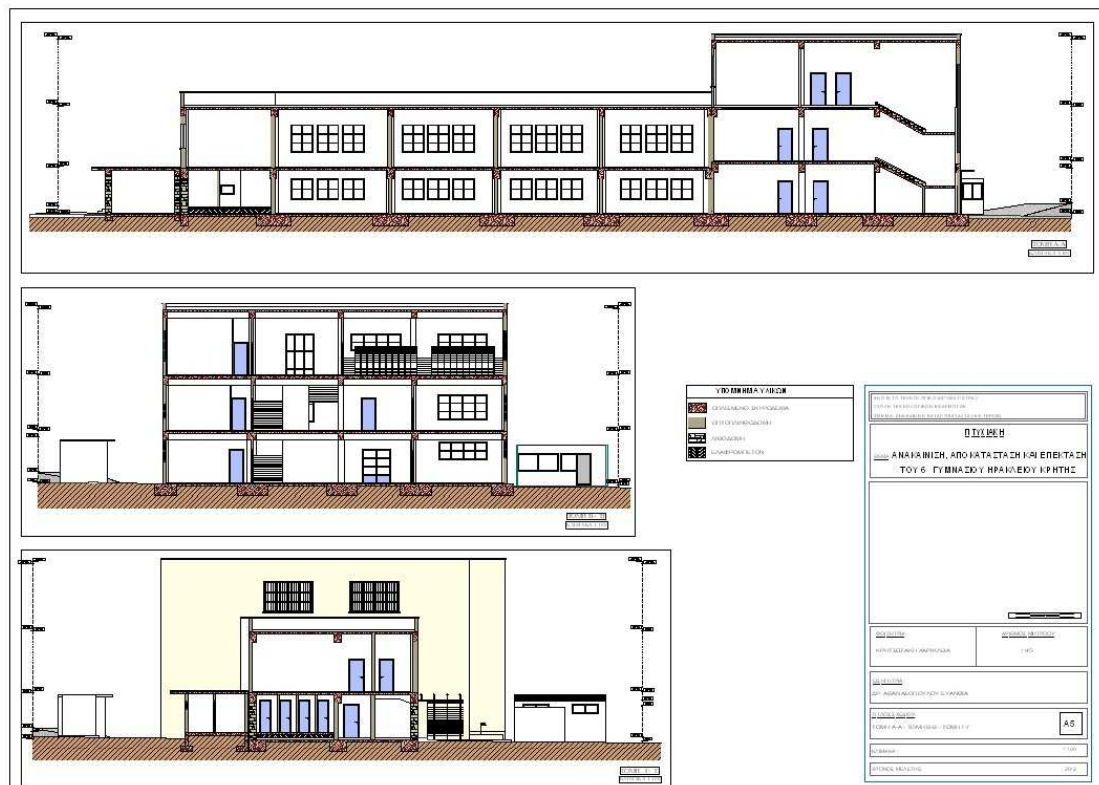
## ΚΑΤΟΨΗ Β ΟΡΟΦΟΥ



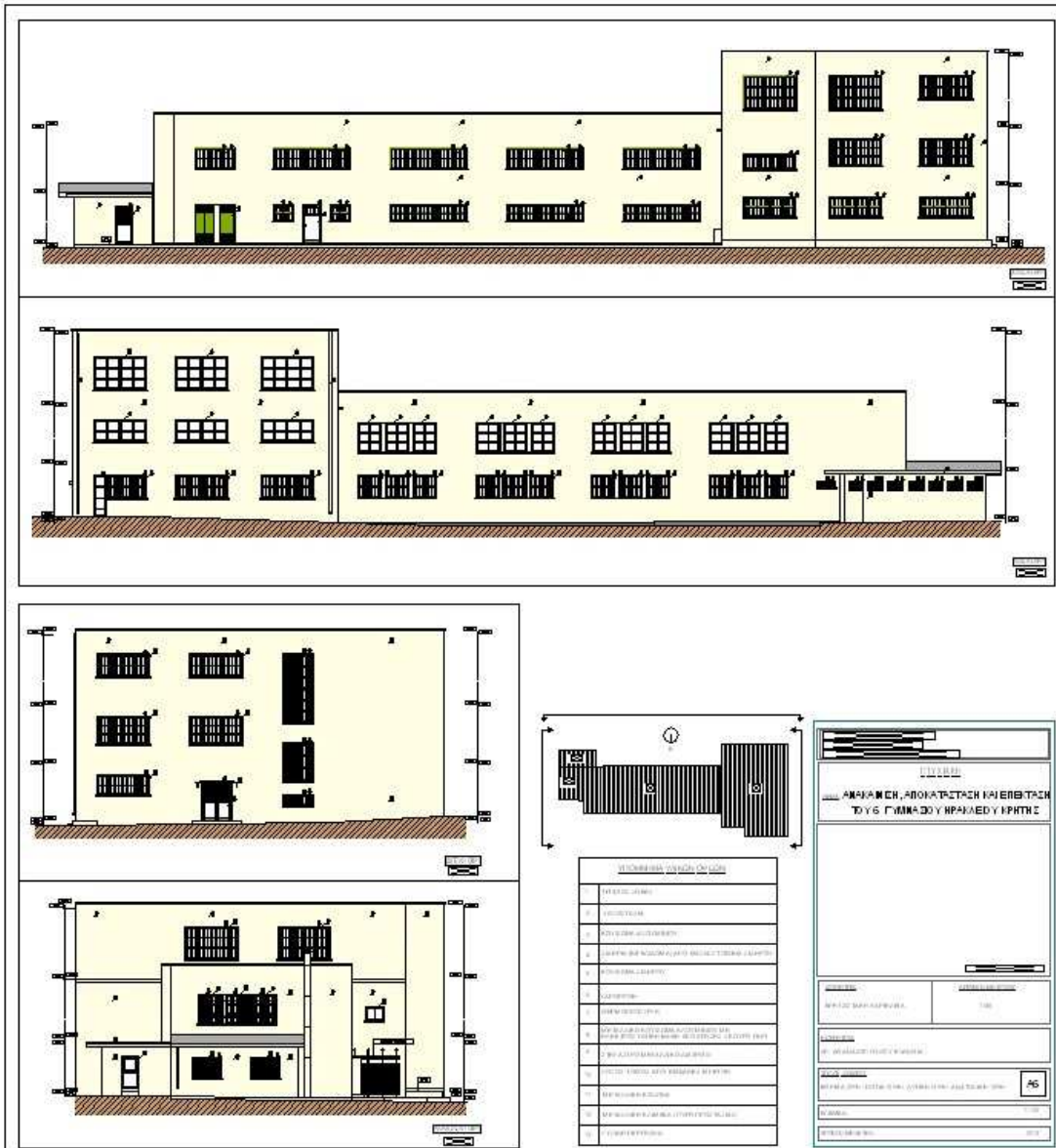
## ΚΑΤΟΨΗ ΔΩΜΑΤΟΣ



## ΤΟΜΗ Α-Α - ΤΟΜΗ Β-Β - ΤΟΜΗ Γ-Γ



ΒΟΡΕΙΑ ΟΨΗ - ΝΟΤΙΑ ΟΨΗ - ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΟΨΗ - ΔΥΤΙΚΗ ΟΨΗ







## **5<sup>ο</sup> ΚΕΦΑΛΑΙΟ**

*« ΠΡΟΤΑΣΗ »*

## 5.1. ΠΡΟΤΑΣΗ

### 5.1.1. ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΕΠΕΜΒΑΣΗΣ

Το 6<sup>ο</sup> Γυμνάσιο, γνωστό ως Εμπορική, είναι ένα αξιόλογο δείγμα του Μοντέρνου Κινήματος της μεσοπολεμικής και μεταπολεμικής αρχιτεκτονικής των αρχών του 2<sup>ου</sup> αιώνα. Κτισμένο πάνω στον ενετικό προμαχώνα Σαμπιονάρα, διατηρείται μέχρι σήμερα σε καλή κατάσταση.

Η επέμβαση προτείνεται να γίνει σύμφωνα με τις παρακάτω αρχές:

- ✚ Διατήρηση και συντήρηση του αυθεντικού υλικού στο μέγιστο δυνατό.
- ✚ Τα νέα υλικά που θα χρησιμοποιηθούν στις προσθήκες και στο υφιστάμενο κτήριο θα πρέπει να είναι συμβατά με τα είδη υπάρχοντα υλικά, αισθητικά αλλά και όσον αφορά τις φυσικές τους ιδιότητες.
- ✚ Την αφαίρεση ή αντικατάσταση των ηλεκτρομηχανολογικών και υδραυλικών εγκαταστάσεων που προστέθηκαν τα τελευταία χρόνια εξωτερικά και εσωτερικά του κτηρίου, όπως εμφανή καλώδια, σωλήνες και σώματα καλοριφέρ, προκαλώντας σημαντική αλλοίωση στη μορφολογία του σχολείου.

Ο στόχος της αποκατάστασης του κτηρίου είναι η ανάδειξη των μορφολογικών, κατασκευαστικών και κτιριολογικών χαρακτηριστικών.

### 5.1.2. ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΗΣ ΣΥΝΘΕΣΗΣ

Πρωταρχικός στόχος της σύνθεσης ήταν η ικανοποίηση των λειτουργικών αναγκών του σχολείου (όπως: αίθουσες διδασκαλίας, χώροι υγιεινής κ.α.). Για το υφιστάμενο κτήριο, όμως, καθίστατο αδύνατο να καλύψει αυτές τις ανάγκες λόγω έλλειψης χώρου. Γι' αυτό το λόγω κρίθηκε αναγκαία η προσθήκη ενός κτηρίου, το οποίο θα εξυπηρετούσε παραπάνω λειτουργίες. Η σύνθεση του νέου κτηρίου επιλέχθηκε να σχεδιαστεί στη βορειοανατολική πλευρά της αυλής και το νέου κτήριο να εφάπτεται του υφιστάμενου. Αρχή της σύνθεσης ήταν η προσθήκη του νέου κτίσματος να είναι συμβατή αλλά και να αναδεικνύει την μορφολογία του παλαιού. Για το λόγω αυτό δημιουργήθηκε μια λιτή μορφολογικά σύνθεση, κατασκευασμένη με κύριο υλικό το μέταλλο. Τέλος, η επιλογή της μεταλλικής κατασκευής έχει σκοπό να μην επιβαρυνθεί κατά πολύ με επιπρόσθετα φορτία ο προμαχώνας Σαμπιονάρα, πάνω στον οποίο βρίσκεται το σχολείο.

### 5.1.3. ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΕΠΕΜΒΑΣΕΙΣ

#### A. ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΦΘΟΡΩΝ

##### i. ΑΠΟΣΑΘΡΩΣΗ – ΜΙΚΡΟΡΩΓΜΕΣ

##### Αντιμετώπιση προβλημάτων ενίσχυσης με την εφαρμογή υποπλέγματος fiber – glass.

Αφού ξηλώσουμε και απομακρύνουμε σωλήνες, υδρορροές και καλώδια, προχωράμε σε καθαίρεση του κατεστραμμένου κονιάματος με απόξεση. Για να ενισχύσουμε τοπικά το επίχρισμα στα σημεία αυτά που υπάρχει πρόβλημα υγρασίας χρησιμοποιούμε υποπλέγματα fiber – glass. Το fiber – glass είναι ένα υλικό που αποτελείται από πλέγματα από πολλές, εξαιρετικά λεπτές ίνες γυαλιού. Πριν το χρησιμοποιήσουμε βρέχουμε την επιφάνεια του τοίχου που πρόκειται να επιχριστεί για την αποφυγή μελλοντικών αποκολλήσεων, αφού βοηθάει στην πρόσφυση των

επιχρισμάτων. Τα πλέγματα τοποθετούνται αφού τα σημεία του τοίχου καλυφθούν τελείως με νωπό κονίαμα. Στη συνέχεια, πατάμε με το μυστρί ώστε να ενσωματωθούν καλά μέσα στο υλικό. Τα πλέγματα θα πρέπει να βρίσκονται εντός του εξωτερικού 1/3 του πάχους του επιχρίσματος, δηλαδή κοντά στην επιφάνειά του και όχι κοντά στο υπόστρωμα. Το πλέγμα δεν πρέπει να τοποθετηθεί πριν την εφαρμογή του επιχρίσματος γιατί μπορεί να δημιουργηθούν σοβαρά προβλήματα αποκολλήσεων. Το εξωτερικό επίχρισμα δεν πρέπει να είναι πιο σκληρό από το υπόστρωμά του γι' αυτό πάντα ακολουθούμε τον κανόνα από το πιο σκληρό στο πιο ελαστικό κατευθυνόμενη από το υπόστρωμα στην επιφάνεια, διαφορετικά το επίχρισμα θα ρηγματώσει.

## ii. ΣΚΟΥΡΙΑΣΜΕΝΑ ΜΕΤΑΛΛΙΚΑ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΤΙΚΑ ΚΙΓΚΛΙΔΩΜΑΤΑ ΠΕΡΙΦΡΑΞΗΣ ΚΑΙ ΑΝΟΙΓΜΑΤΩΝ

Πριν το βάψιμο, αρχικά, θα πρέπει να απομακρυνθεί το παλιό χρώμα στα σημεία που έχει πιθανόν ξεφτίσει και η σκουριά με τρίψιμο της επιφάνειας, χρησιμοποιώντας απλό υαλόχαρτο ή σπάτουλα, εωσότου φύγει η οξειδωμένη επιφάνεια. Στα σημεία όπου δεν υπάρχει σκουριά, το τρίψιμο γίνεται για να “αγριέψει” η επιφάνεια που πρόκειται να βαφεί, με σκοπό να “σταθεί” το καινούριο χρώμα. Έπειτα σκουπίζουμε τη σκόνη από τις τριμμένες επιφάνειες και βάζουμε με αντισκοριακή μογογιά τύπου Hammerite την καθαρή επιφάνεια στην αρχική απόχρωση των κιγκλιδωμάτων, χρησιμοποιώντας πινέλο.

## iii. ΞΥΛΙΝΗ ΕΞΕΔΡΑ ΤΟΥ ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΟΥ

Η φθαρμένη ξύλινη εξέδρα στο αμφιθέατρο θα συντηρηθεί και θα προστατευθεί από τη φθορά, επαλείφοντας τα ξύλα με μυκητοκτόνες και εντομοκτόνες ουσίες και τέλος, με αντιπυρικό βερνίκι.

## B. ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΖΗΜΙΩΝ

### i. ΗΛΕΚΤΡΟΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΚΕΣ ΚΑΙ ΥΔΡΑΥΛΙΚΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ

> Εσωτερικά :

Τα πρόχειρα τοποθετημένα καλώδια θα ομαδοποιηθούν σε ηλεκτρομηχανολογικά κανάλια από μεταλλικό σκελετό και γυψοσανίδα, τα οποία θα έχουν θυρίδες επισκεψιμότητας για τον έλεγχο των εγκαταστάσεων. Αυτά θα τοποθετηθούν από το ύψος των δοκαριών και άνω, όπου αυτό είναι εφικτό, και σε μερικές περιπτώσεις κάτω από τη δοκό σε όσο πλάτος απαιτηθεί, και θα βαφούν στο χρώμα των αντίστοιχων τοίχων ή δοκαριών που αυτά βρίσκονται. Στις περιπτώσεις όπου έχουν τρυπηθεί μπατικοί τοίχοι για να περάσουν καλώδια, θα εσωκλειστούν και αυτά σε κανάλια, όπως και παραπάνω, τα οποία θα περνάνε περιμετρικά των τοίχων και όχι μέσα από αυτούς. Οι τρύπες στους μπατικούς τοίχους θα αποκατασταθούν με ισχυρή τσιμεντοκονία που θα τοποθετηθεί με μυστρί, θα στοκαριστούν και τέλος, θα βαφούν στο χρώμα των τοίχων. Τέλος, οι σπασμένες πρίζες και διακόπτες θα αντικατασταθούν με καινούριους.

> Εξωτερικά :

Τα καλώδια που είναι πρόχειρα αναρτημένα στις όψεις, θα περάσουν εσωτερικά του κτηρίου και αφού ομαδοποιηθούν θα περάσουν και αυτά μέσα από τα παραπάνω ηλεκτρομηχανολογικά κανάλια. Έπειτα, θα γίνει αποκατάσταση του επιχρίσματος. Οι υδρορροές που βρίσκονται στο δυτικό τμήμα του κτηρίου, αφού αποξυλωθούν, θα αντικατασταθούν με χαλκορροές φ80 (χάλκινες υδρορροές φ80) οι οποίες θα τοποθετηθούν στις προβλεπόμενες θέσεις από την είδη υπάρχουσα μελέτη. Στη βόρεια και νότια όψη του ανατολικού τμήματος οι υδρορροές έχουν ήδη αποξυλωθεί, οπότε οι καινούριες χαλκορροές φ80 θα τοποθετηθούν στις θέσεις όπου υπάρχουν ήδη οι οπές προβλέπονται από τη μελέτη αποχέτευσης ομβρίων. Επίσης, η καμινάδα του λεβητοστασίου θα τοποθετηθεί στην βόρεια όψη του ανατολικού τμήματος στη νέα θέση που προβλέπεται από τα σχέδια.

## ii. ΣΠΑΣΜΕΝΑ ΠΟΜΟΛΑ ΚΑΙ ΕΣΩΤΕΡΙΚΕΣ ΘΥΡΕΣ

Τα σπασμένα πόμολα και εσωτερικές θύρες σπασμένες θα αντικατασταθούν με νέα, ίδιου υλικού και μορφής.

### 5.1.4. ΚΤΙΡΙΟΛΟΓΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Οι επερχόμενες αλλαγές χρήσεων που αφορούν τους εσωτερικούς και εξωτερικούς χώρους του κτηρίου, όπως και οι προσθήκες, στοχεύουν στην όσο το δυνατόν καλύτερη λειτουργία του σχολείου, εξυπηρετώντας ανάγκες χωρητικότητας σε αίθουσες, αλλά και ανάγκες μαθητών και καθηγητών. Οι αλλαγές στις χρήσεις αφορούν και τους τρεις ορόφους του σχολικού κτηρίου.

#### 5.1.4.α. ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ ΑΝΑΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΥΠΑΡΧΟΝΤΟΣ ΚΤΗΡΙΟΥ

##### ΙΣΟΓΕΙΟ

##### Δυτική πτέρυγα:

Στα βόρεια της κεντρικής εισόδου του κτηρίου, κάτω από το κλιμακοστάσιο, ο χώρος που χρησίμευε ως αποθήκη Π2 έχει πλέον αναδιαμορφωθεί σε τρεις ξεχωριστούς χώρους: το γραφείο του επιστάτη (8,43 τ.μ.), αποθηκευτικό χώρο Π1 (6,62 τ.μ.) και μηχανοστάσιο ανελκυστήρα (11,49 τ.μ.). Βόρεια και νότια της δυτικής πλευράς του κτηρίου με την αναδιαμόρφωση των χώρων, προστίθενται δύο ακόμα αίθουσες διδασκαλίας, στις οποίες η πρόσβαση γίνεται μέσω προθαλάμου που βρίσκεται μπροστά από αυτές. Βορειοανατολικά δημιουργούνται λεβητοστάσιο Λ1 (9,53 τ.μ.), δύο w/c για Α.Μ.Ε.Α., 1 ανδρών (3,62 τ.μ.) -1 γυναικών (3,67 τ.μ.), και αποθηκευτικός χώρος Π2 (3,45 τ.μ.). Μπροστά από τους τέσσερις παραπάνω χώρους δημιουργείται προθάλαμος (3,98 τ.μ.), μέσω του οποίου γίνεται η πρόσβαση σ' αυτούς. Στο φανάρι της κλίμακας που οδηγεί στους ορόφους έχει κατασκευαστεί ανελκυστήρας που ξεκινάει από το ισόγειο (στη στάθμη +0,10 μ.), και με μία στάση στον Ά όροφο (στη στάθμη +3,70 μ.) καταλήγει στο Β όροφο (στη στάθμη +7,50 μ.). Αυτή η επέμβαση έχει ως στόχο την εξυπηρέτηση των Α.Μ.Ε.Α. μαθητών, καθηγητών και επισκεπτών του σχολείου. Το κλιμακοστάσιο γίνεται πλέον πυροπροστατευόμενο με την δημιουργία τοίχου με δίφυλλη θύρα (μπροστά από τον ανελκυστήρα) κατασκευασμένα από πυράντοχα υλικά, σε απόσταση 2,50 μ. από την κλίμακα, και διαχωρίζεται πλέον από τους υπόλοιπους χώρους του κτηρίου. Το πυροπροστατευόμενο κλιμακοστάσιο είναι πανομοιότυπο και στους τρεις ορόφους του σχολείου.

#### Ανατολική πτέρυγα:

Έχουν αφαιρεθεί οι προσθήκες που είχαν γίνει στην ανατολική πλευρά του διαδρόμου για τη διάνοιξη του. Νοτιοανατολικά, εκεί όπου βρισκόταν οι χώροι υγιεινής Λ2, δημιουργούνται χώροι υγιεινής καθηγητών Λ1 (22,62 τ.μ.), με 2 W/C ανδρών και 2 W/C γυναικών στη στάθμη +0,50 μ.. Στην ίδια στάθμη κατασκευάζεται διάδρομος Δ2 που οδηγεί στους εξωτερικούς χώρους υγιεινής αγοριών Λ3 στα ν/α, η πρόσβαση στους οποίους γίνεται πλέον και από εσωτερικά το σχολείου μέσω νέας θύρας στο τέλος του διαδρόμου. Δύο όμοιες κλίμακες (ύψους 0,40 μ.) επιτρέπουν την πρόσβαση στους χώρους υγιεινής καθηγητών Λ1 και στο διάδρομο Δ2. Η αποθήκη ειδών γυμναστικής Π6 μετατρέπεται σε χώρους υγιεινής κοριτσιών Λ2 (32,04 τ.μ.), στις οποίες καταργείται η παλιά θύρα και ανοίγεται νέα εσωτερικά του σχολείου, στο τέλος του διαδρόμου Δ1.

Ο φωτισμός στους χώρους υγιεινής καθηγητών Λ1 επιτυγχάνεται από ανοίγματα που έγιναν μεταγενέστερα, ενώ ο διάδρομος φωτίζεται από μακρόστενο άνοιγμα παραθύρου (ποδιάς 2,30 μ.) στον ανατολικό τοίχο των χ. υγιεινής καθηγητών Λ1. Τα ανοίγματα των παραθύρων των χ. υγιεινής κοριτσιών Λ3 καταργούνται, διότι δεν εξυπηρετούν την νέα λειτουργία, και δημιουργούνται έξι μικρότερα παράθυρα για τον καλύτερο φωτισμό του χώρου.

#### Νοτιοδυτικά - εξωτερικά του σχολείου:

Στο χώρο του κυλικείου, νοτιοδυτικά του σχολικού κτηρίου, κατασκευάζεται αποθήκη τροφίμων (2,38 τ.μ.) με θύρα εισόδου την υπάρχουσα θύρα του κτίσματος. Η θύρα εισόδου στο κυλικείο βρίσκεται πλέον δίπλα στη πόρτα της αποθήκης τροφίμων.

#### **Α ΟΡΟΦΟΣ**

##### Δυτική πτέρυγα:

Η βιβλιοθήκη Β2 που βρίσκεται στο νότιο τμήμα, μετατρέπεται σε αίθουσα διδασκαλίας Β2, η οποία είναι λίγο μεγαλύτερη. Μπροστά από τις αίθουσες διδασκαλίας Β1 και Β2, ο προθάλαμος γίνεται ανοιχτός προς το φουαγιέ, καταργώντας τη θύρα εισόδου σ' αυτόν. Μπροστά από το γραφείο Γ3 και την αίθουσα καθηγητών Γ2 δημιουργείται κλειστός χώρος αναμονής κηδεμόνων (24,57 τ.μ.), ο οποίος ξεκινάει από τη στρογγυλή κολώνα στη μέση του φουαγιέ. Η είσοδος σε αυτόν το χώρο γίνεται μέσω θύρας στον ανατολικό τοίχο του και η είσοδος στο γραφείο Γ3 και στην αίθουσα καθηγητών Γ2 γίνεται μέσα από το χώρο αναμονής κηδεμόνων.

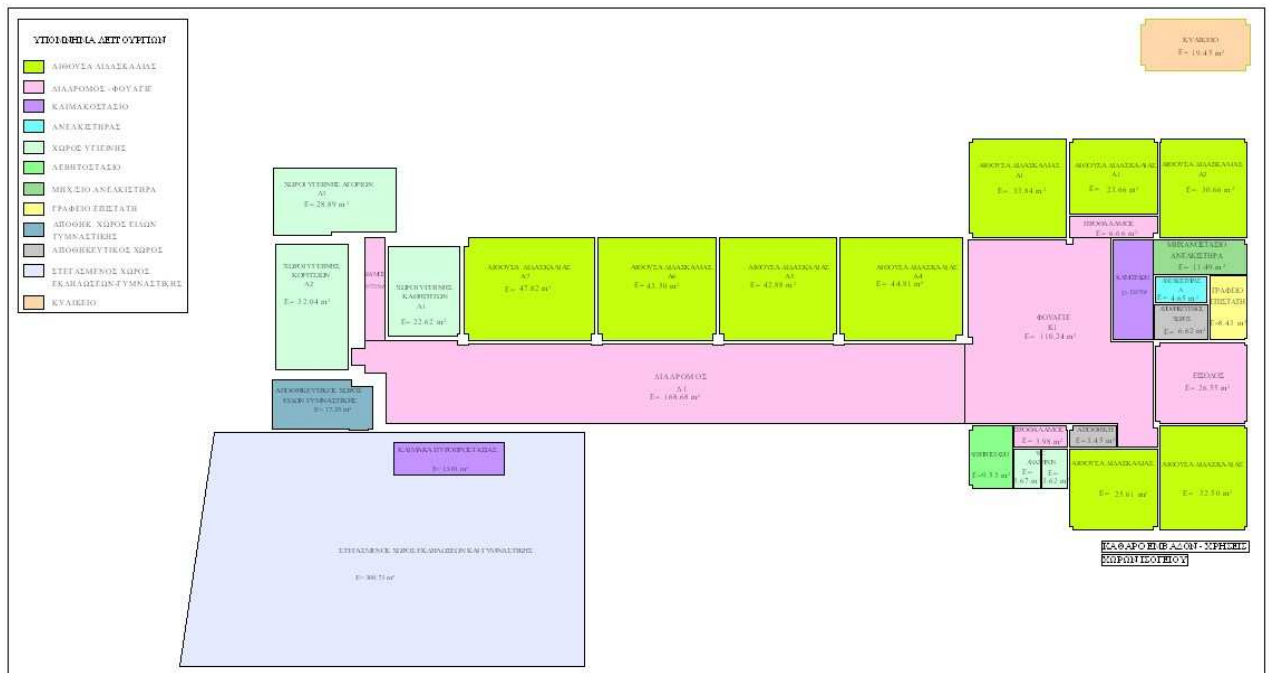
#### Ανατολική πτέρυγα:

Αλλαγή χρήσης γίνεται στο γραφείο Γ4, το οποίο μετατρέπεται σε χώρους υγιεινής καθηγητών Λ5 (12,51 τ.μ.) με δύο W/C (γυναικών –ανδρών). Το βόρειο παράθυρο του παραπάνω τοίχου καταργείται και δημιουργείται παράθυρο στον δυτικό τοίχο.

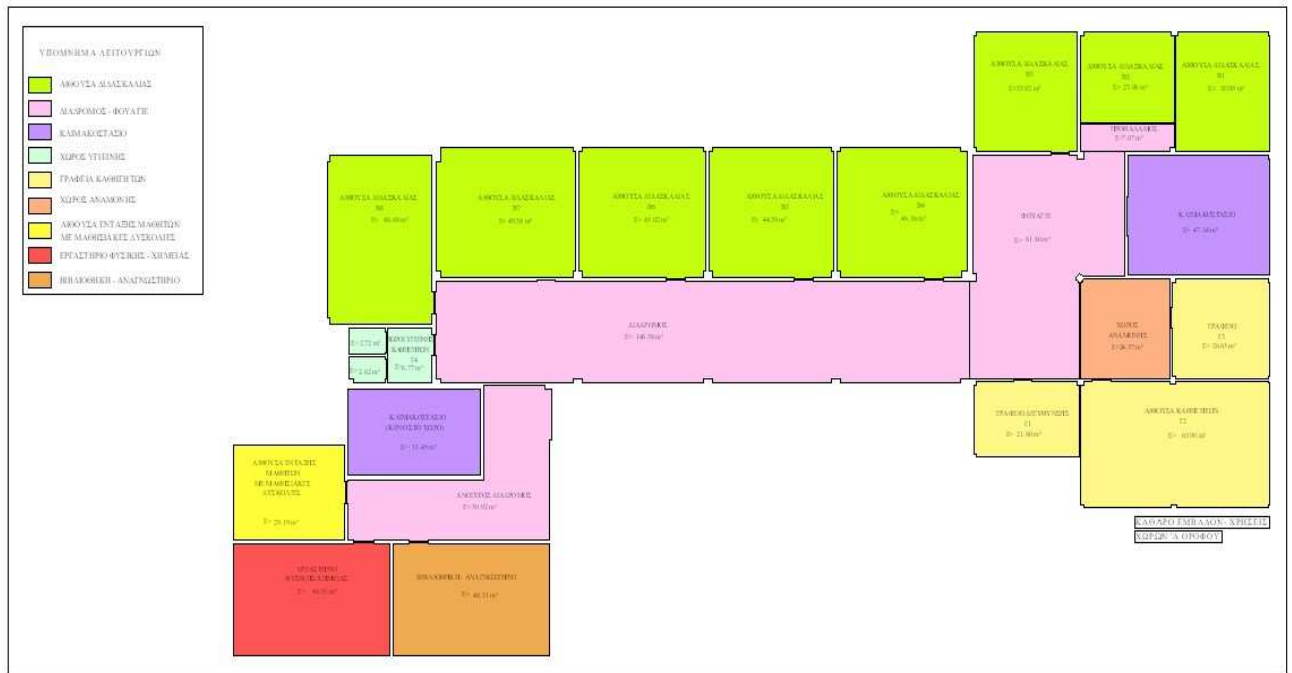
#### **Β ΟΡΟΦΟΣ**

##### Δυτική πτέρυγα:

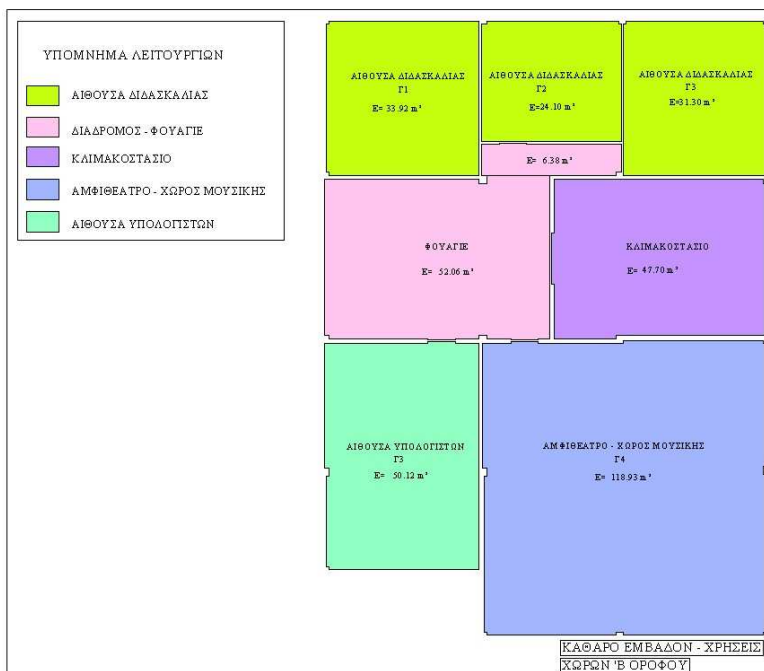
Στη νότια πλευρά, ο κλειστός προθάλαμος των αιθουσών διδασκαλίας Γ2 και Γ3 μετατρέπεται σε ανοιχτό. Η είσοδος στην αίθουσα διδασκαλίας Γ1 δεν επιτυγχάνεται πλέον μέσω του προθαλάμου. Η θύρα στο δυτικό τοίχο καταργείται για λόγους χωρητικότητας και δημιουργείται νέα θύρα στο βόρειο τοίχο. Αλλαγή γίνεται και στη θύρα της αίθουσας διδασκαλίας Γ2, η οποία μετακινείται προς τα ανατολικά του τοίχου και πλέον ανοίγει προς τα έξω για λόγους πυρασφάλειας. Η αίθουσα του εργαστηρίου φυσικής – χημείας καταργείται, ενώ η αίθουσα υπολογιστών Γ3 μετακινείται προς τα βόρεια καταλαμβάνοντας τη θέση του παραπάνω χώρου. Η θύρα εισόδου του παραπάνω χώρου βρίσκεται στο νότιο τοίχο του. Ο χώρος που κατελάμβανε η αίθουσα υπολογιστών τώρα αποδίδεται στο φουαγιέ.



εικ.40. Αναδιαμόρφωση ισόγειων χώρων και προσθήκες.



εικ.41. Αναδιαμόρφωση χώρων α ορόφου και προσθήκες.



εικ.42. Αναδιαμόρφωση χώρων β ορόφου.

### 5.1.4.β. ΚΤΙΣΜΑΤΑ ΠΟΥ ΚΑΤΑΡΓΟΥΝΤΑΙ

Τα κτίσματα που καταργούνται είναι οι δύο λυόμενες αίθουσες διδασκαλίας στο βορειοανατολικό τμήμα της αυλής, το λυόμενο κτίσμα που είχε χρήση φυλακίου και βρισκόταν δυτικά της αυλής και τέλος το λεβητοστάσιο στα νότια της αυλής. Ο λόγος κατάργησης των παραπάνω κτισμάτων είναι η ανάδειξη των όψεων του κτηρίου.

#### 5.1.4.γ. ΠΡΟΣΘΗΚΕΣ

Βορειοανατολικά του υφιστάμενου κτηρίου γίνεται μια προσθήκη που ξεκινάει από το ισόγειο με διαμορφώσεις στον υπαίθριο χώρο της αυλής καταλήγοντας τον Α όροφο, όπου δημιουργούνται τρεις επιπλέον αίθουσες.

Οι διαμορφώσεις που αφορούν τον ισόγειο χώρο αρχίζουν από τη στάθμη -0,20 μ. και καταλήγουν στη στάθμη +0,10 μ. με περιμετρική σκάλα 2 ριχτιών και ράμπα στη δυτική εσωτερική γωνία. Ο υπερυψωμένος χώρος (321,74 τ.μ.) είναι στεγασμένος και καλυμμένος με κεκλιμένο τοίχο στην ανατολική πλευρά. Ο χώρος αυτός θα χρησιμοποιείται για ομιλίες και για το μάθημα της γυμναστικής, όταν οι καιρικές συνθήκες δεν θα επιτρέπουν τα παραπάνω στο υπαίθρο. Βορειοανατολικά του υφιστάμενου κτηρίου, μπροστά από το χώρο υγιεινής κοριτσιών Λ2, κατασκευάζεται χώρος (17,25 τ.μ.) σε επαφή με το κτήριο, που χρησιμεύει ως αποθήκη ειδών γυμναστικής.

Στον όροφο της προσθήκης (στη στάθμη +3,50 μ.) κατασκευάζονται τρεις αίθουσες. Βόρεια είναι η αίθουσα που διαμορφώνεται ως βιβλιοθήκη- αναγνωστήριο (48,31 τ.μ.) με τέσσερα μακρόστενα κάθετα ανοίγματα στα δυτικά, ένα οριζόντιο στα βόρεια και θύρα εισόδου στα νότια. Βορειοανατολικά βρίσκεται το εργαστήριο φυσικής – χημείας (48,30 τ.μ.) με τέσσερα μακρόστενα κάθετα ανοίγματα στο βόρειο τοίχο, ένα οριζόντιο στον ανατολικό και θύρα εισόδου στα νότια. Νοτιοανατολικά είναι η αίθουσα ένταξης μαθητών με μαθησιακές δυσκολίες (29,19 τ.μ.), η οποία έχει τρία μακρόστενα κάθετα ανοίγματα ανατολικά, ένα οριζόντιο άνοιγμα στα νότια και θύρα εισόδου στο δυτικό τοίχο.

Η προσθήκη ενώνεται με το υφιστάμενο κτήριο με οριζόντια μεταλλικά κιγκλιδώματα καθ' όλο το ύψος των τοίχων του ά ορόφου. Η πρόσβαση στο καινούριο κτήριο εξωτερικά γίνεται μέσω μεταλλικής κλίμακας (ύψους 3,40 μ.), η οποία βρίσκεται στα νότια της προσθήκης. Εσωτερικά του παλαιού κτίσματος η πρόσβαση γίνεται από δίφυλλη θύρα μέσω ράμπας (κλίσης 6%) κατά μήκος της θύρας.

Η προσθήκη του κτηρίου με τις τρεις αίθουσες, η κλίμακα, οι διαμορφώσεις του υπαίθριου χώρου, ο κεκλιμένος τοίχος καθώς και η πέργκολα (στη νοτιοδυτική όψη του κτηρίου) κατασκευάζονται από μέταλλο. Αυτή η επιλογή αποσκοπεί στην όσο το δυνατόν μικρότερη επιβάρυνση του προμαχώνα, καθώς το μέταλλο είναι ελαφρύτερο υλικό από την οπτοπλινθοδομή. Τέλος, ο κεκλιμένος τοίχος προτείνεται ως χώρος graffiti, δηλαδή, ως χώρος δημιουργικής έκφρασης των μαθητών του σχολείου, ο οποίος θα ανανεώνεται αλλάζοντας θέμα ανά διαστήματα.

#### 5.1.5. ΠΡΟΣΘΗΚΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ Α.Μ.Ε.Α.

Για την εξυπηρέτηση των Α.Μ.Ε.Α. προβλέπονται να κατασκευαστούν ειδικοί χώροι μέσα και έξω από το σχολείο. Δίπλα από το πλατύσκαλο που υπάρχει στην κεντρική θύρα εισόδου ενσωματώνεται ράμπα κλίσης 6%. Στο ισόγειο κατασκευάζονται w/c για Α.Μ.Ε.Α. προβλεπόμενων διαστάσεων και στο φανάρι της κλίμακας που οδηγεί στους ορόφους κατασκευάζεται ανελκυστήρας, επίσης προβλεπόμενων διαστάσεων, που εξυπηρετεί και τους τρεις ορόφους της δυτικής πτέρυγας. Ακόμα, για την πρόσβαση των Α.Μ.Ε.Α. στις αίθουσες του καινούριου κτηρίου κατασκευάζεται στον Α όροφο ράμπα κλίσης 6% κατά μήκος της θύρας εισόδου από το υφιστάμενο στο νέο κτήριο. Τέλος, στη δυτική εσωτερική γωνία του χώρου εκδηλώσεων κατασκευάζεται ράμπα κλίσης 6%.



#### 5.1.6. ΠΥΡΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑ

Οι επεμβάσεις που έχουν γίνει και αφορούν την πυροπροστασία του κτηρίου είναι εξής :

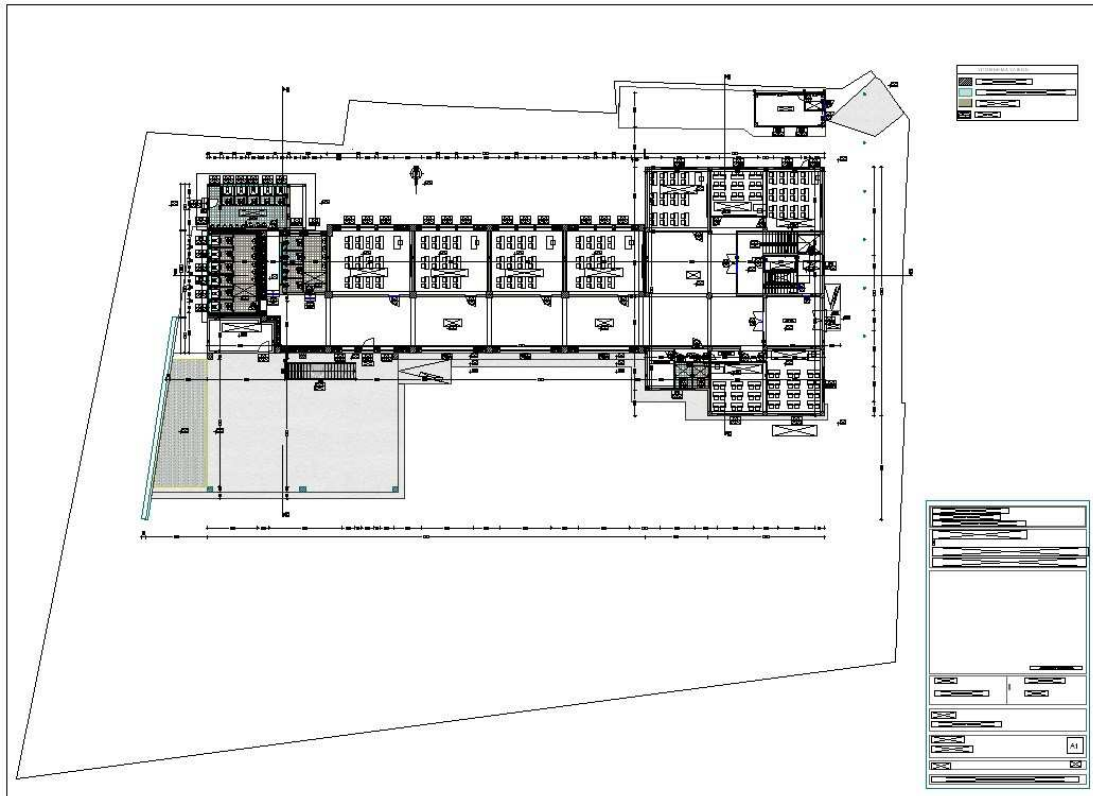
- A) Στη δυτική πτέρυγα του ισογείου έχει γίνει δημιουργία πυροπροστατευόμενου κλιμακοστασίου (όπως αναφέρθηκε και στην παράγραφο '3.1.α. Ισόγειο, δυτική πτέρυγα') και στους τρεις ορόφους του σχολείου, με τη προσθήκη τοίχων που περικλείουν το υπάρχων κλιμακοστάσιο και την δημιουργία κελύφους πυροπροστασίας κατασκευασμένου από πυράντοχα υλικά. Στον τοίχο αυτό υπάρχει δίφυλλη πόρτα εισόδου- εξόδου επίσης κατασκευασμένη από πυράντοχα υλικά. Τέλος, τα υαλοστάσια που αναφέρονται στο κλιμακοστάσιο θα αντικατασταθούν με πυράντοχα και οι τοίχοι εσωτερικά του κλιμακοστασίου θα βαφούν με πυράντοχο χρώμα επιβράδυνσης επιφανειακής διάδοσης φλόγας. Στην προσθήκη των τοίχων πυροπροστασίας, η βαφή θα γίνει εσωτερικά και εξωτερικά αυτών.
- B) Στην ανατολική πτέρυγα (στη βόρεια όψη) του ισογείου είχε προβλεφτεί το 2008 εξωτερικό μεταλλικό κλιμακοστάσιο, το οποίο δεν υλοποιήθηκε τελικά, όμως, αναδιαμορφώθηκε το παράθυρο και δημιουργήθηκε μόνο η θύρα πυροπροστασίας, την οποία και διατηρούμε.
- Γ) Στο νέο κτήριο έχει γίνει προσθήκη μεταλλικής κλίμακας που οδηγεί στη νέα εξωτερική διαμόρφωση στην αυλή του σχολείου. Αυτή η κλίμακα κατασκευάστηκε για την πυροπροστασία του σχολείου, καθώς επιτρέπει την διαφυγή και από τη δυτική πτέρυγα του ά ορόφου ( μέσω της θύρας που ενώνει προσθήκη με υφιστάμενο κτήριο) και του νέου κτηρίου.

## **6<sup>ο</sup> ΚΕΦΑΛΑΙΟ**

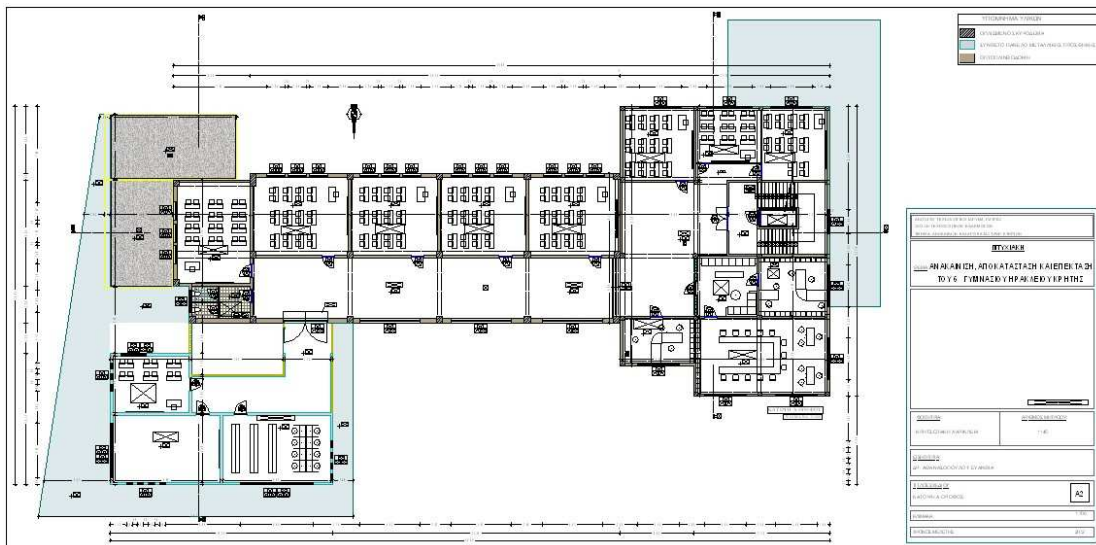
***« ΣΧΕΔΙΑ ΠΡΟΤΑΣΗΣ »***



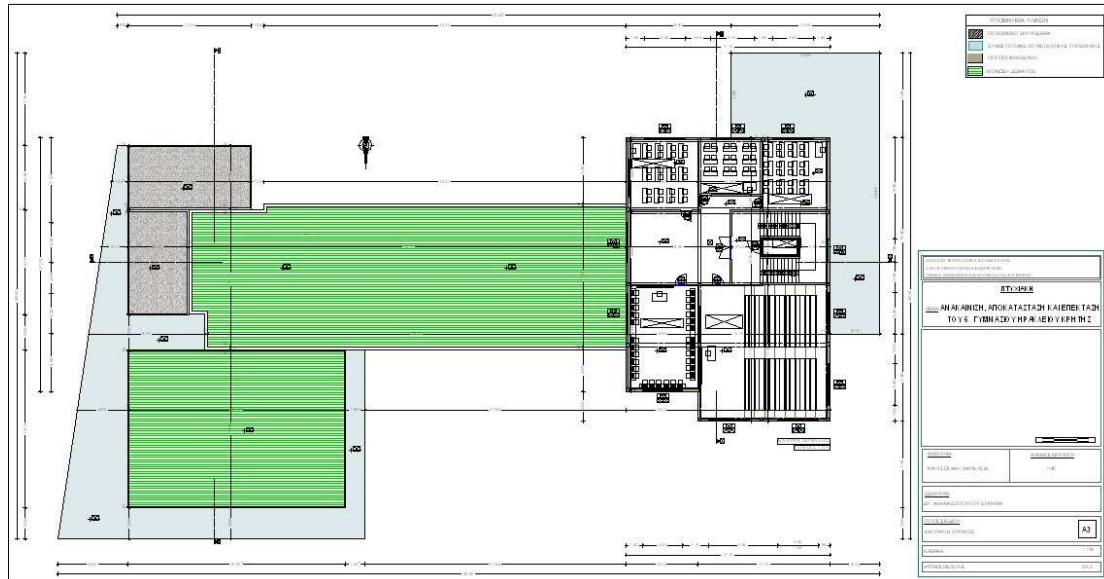
## ΚΑΤΟΨΗ ΙΣΟΓΕΙΟΥ



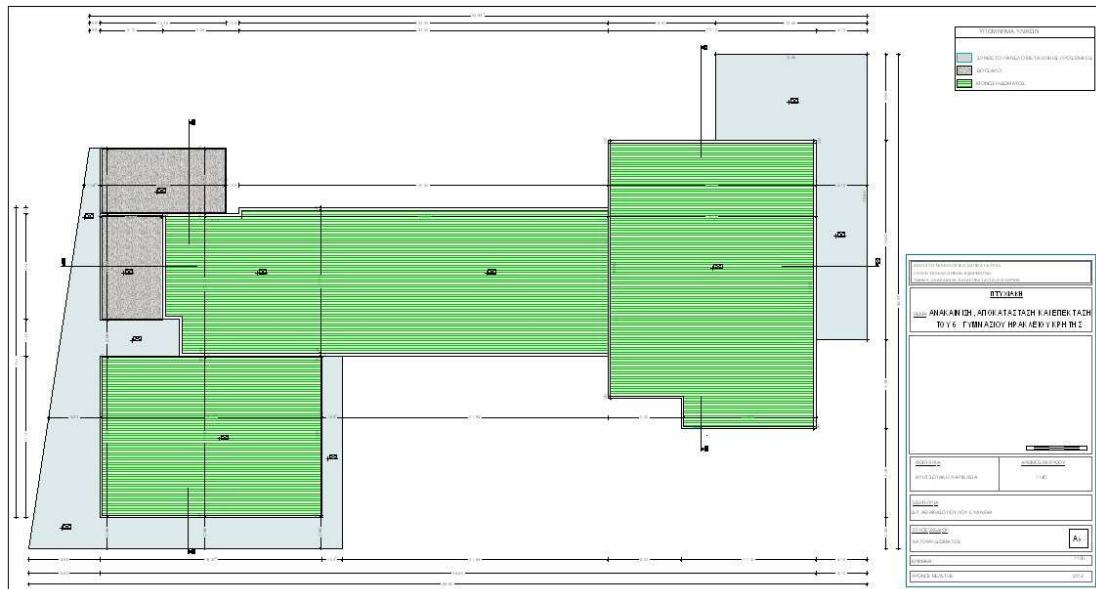
## ΚΑΤΟΨΗ Α ΟΡΟΦΟΥ



## ΚΑΤΟΨΗ Β ΟΡΟΦΟΥ

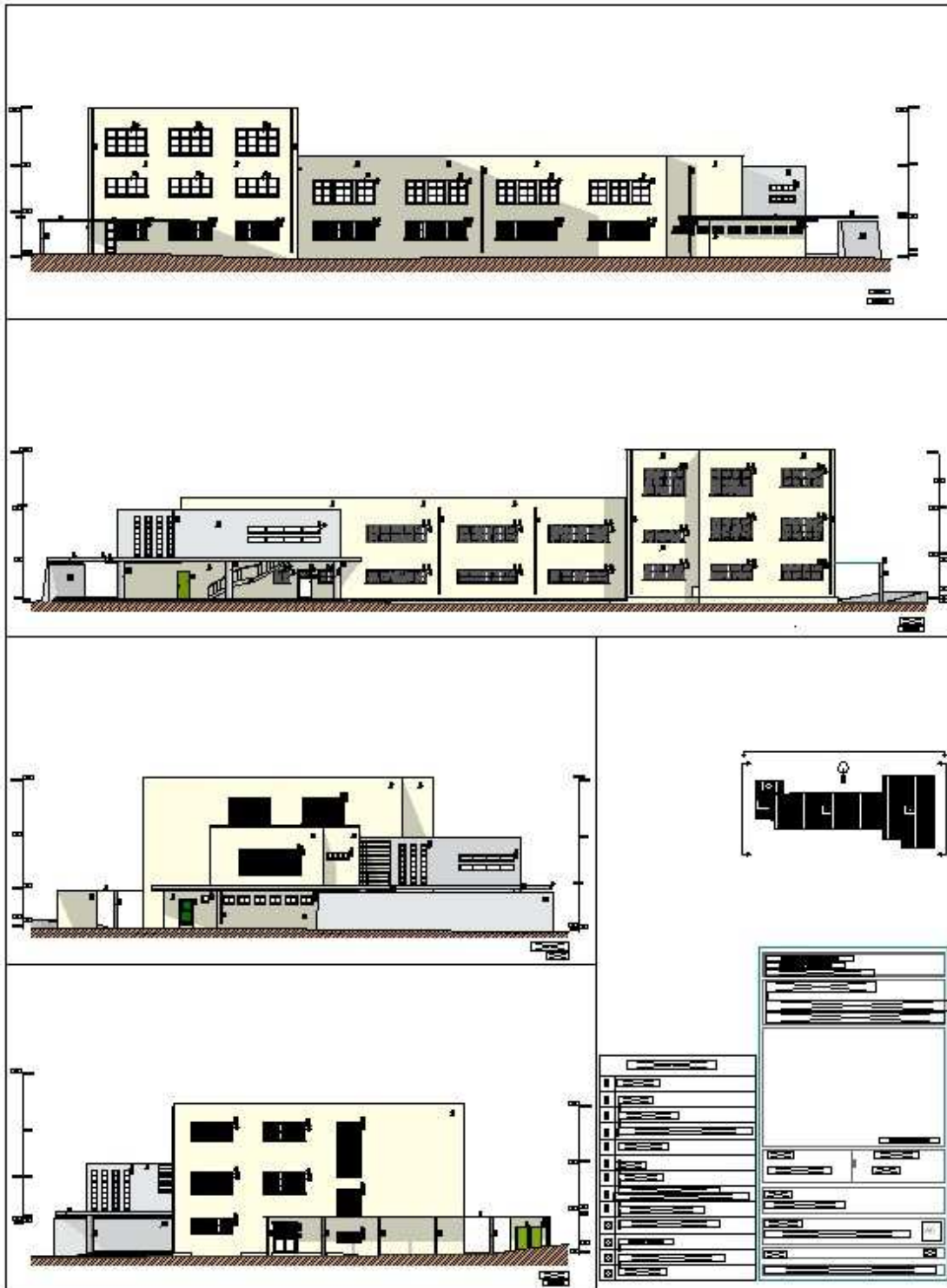


## ΚΑΤΟΨΗ ΔΩΜΑΤΟΣ



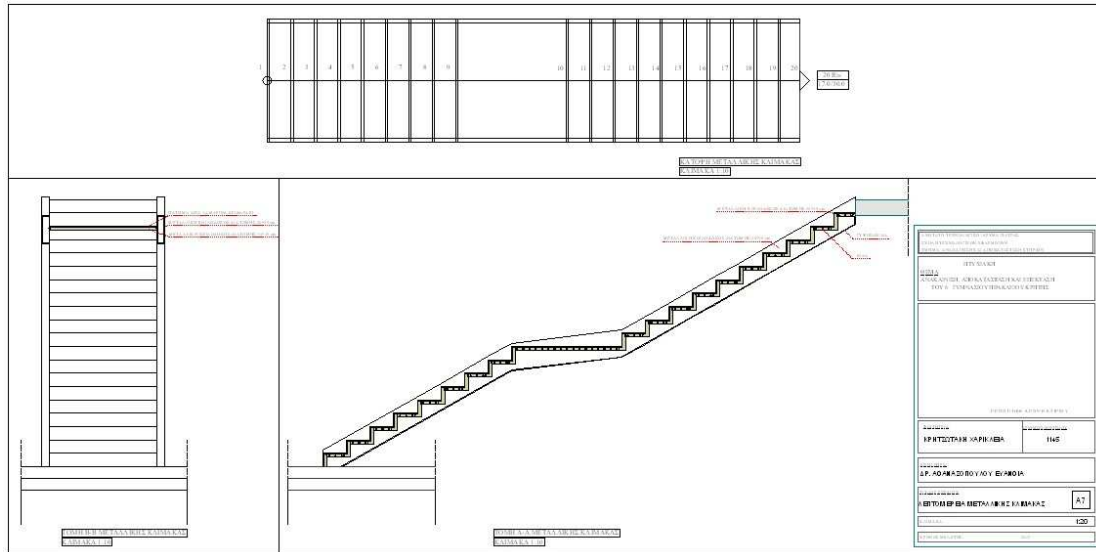


ΒΟΡΕΙΑ ΟΨΗ - ΝΟΤΙΑ ΟΨΗ - ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΟΨΗ - ΔΥΤΙΚΗ ΟΨΗ

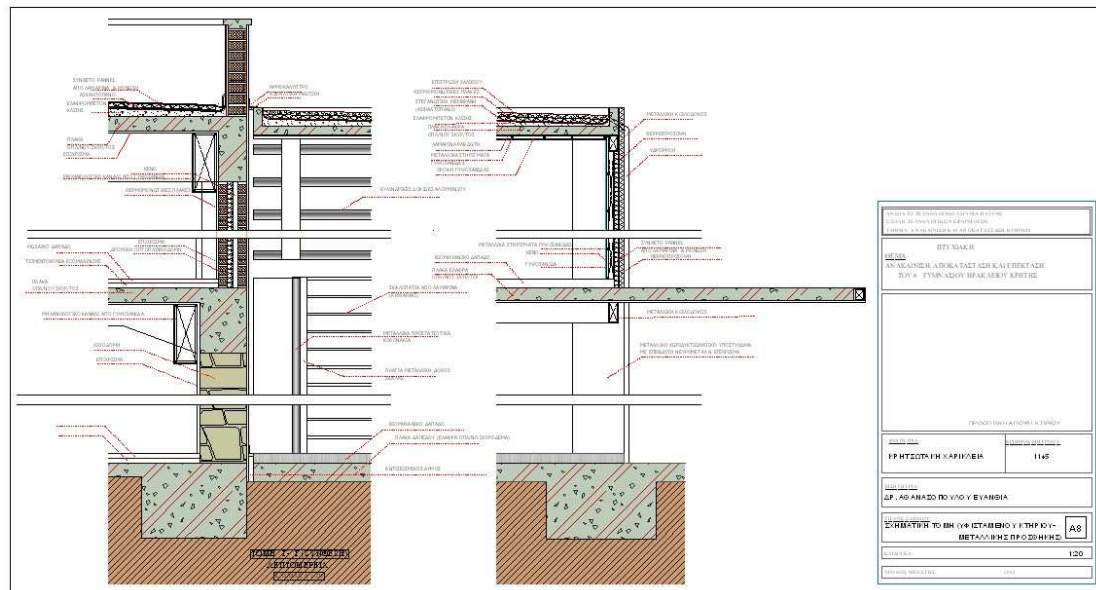


## 6.B. ΣΧΕΔΙΑ ΛΕΠΤΟΜΕΡΕΙΩΝ

### ΜΕΤΑΛΛΙΚΗ ΚΛΙΜΑΚΑ



### ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΤΟΜΗ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΟΥ ΚΤΗΡΙΟΥ ΚΑΙ ΚΤΗΡΙΟΥ ΠΡΟΣΘΗΚΗΣ





## 6.Γ. ΦΩΤΟΡΕΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΕΙΣ ΣΥΝΘΕΣΗΣ



εικ.43. Προοπτική άποψη κτηρίου, Β/Δ.



εικ.44. Προοπτική άποψη κτηρίου, Δυτικά.



εικ.45. Προοπτική άποψη κτηρίου, Ν/Α.



εικ.46. Προοπτική άποψη κτηρίου, Β/Α.



εικ.47. Προοπτική άποψη κτηρίου, Ν/Δ.



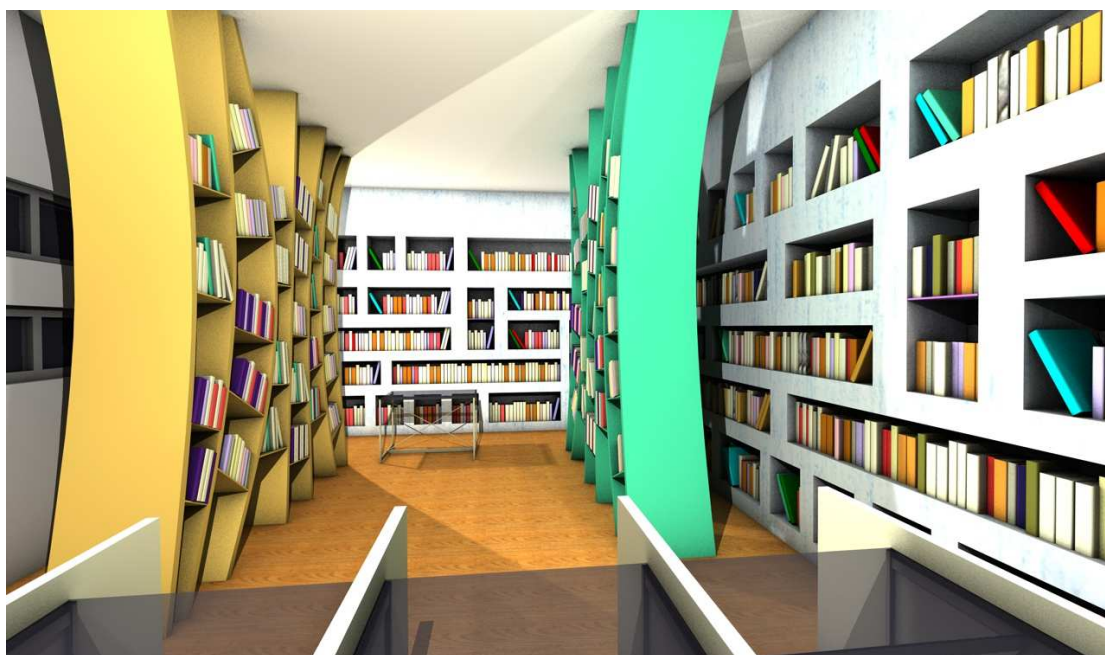
εικ.48. Προοπτική άποψη κτηρίου, Β/Δ.



εικ.49. Προοπτική άποψη μεταλλικής προσθήκης, Β/Δ.



εικ.50. Προοπτική άποψη κτηρίου, Β/Α.



εικ.51. Προοπτική άποψη βιβλιοθήκης ,Ανατολικά.



εικ.52. Προοπτική άποψη βιβλιοθήκης, N/A.



εικ.53. Προοπτική άποψη γραφείου καθηγητών, Ανατολικά.



εικ.54. Προοπτική άποψη γραφείου καθηγητών, Ν/Δ.



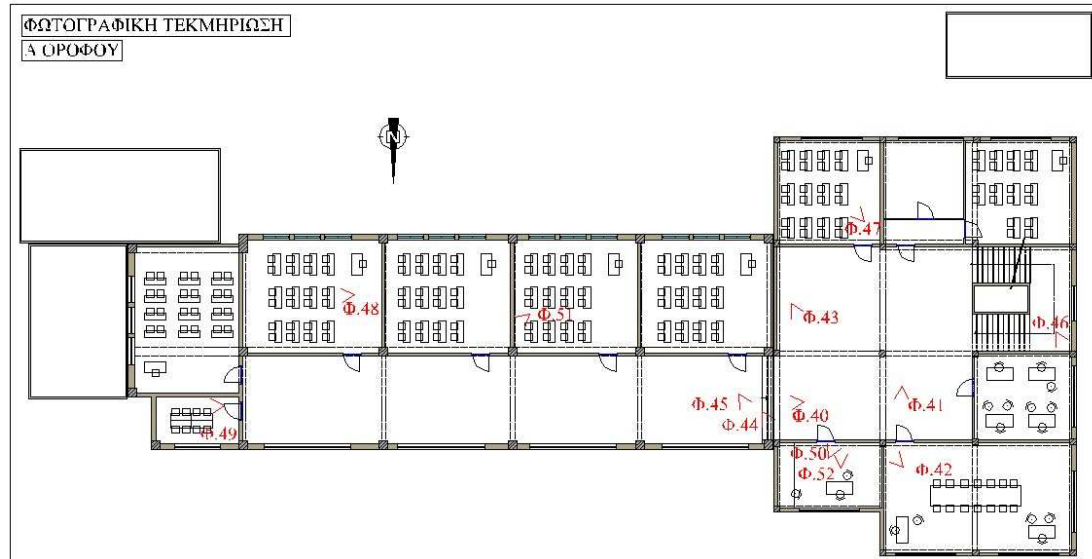
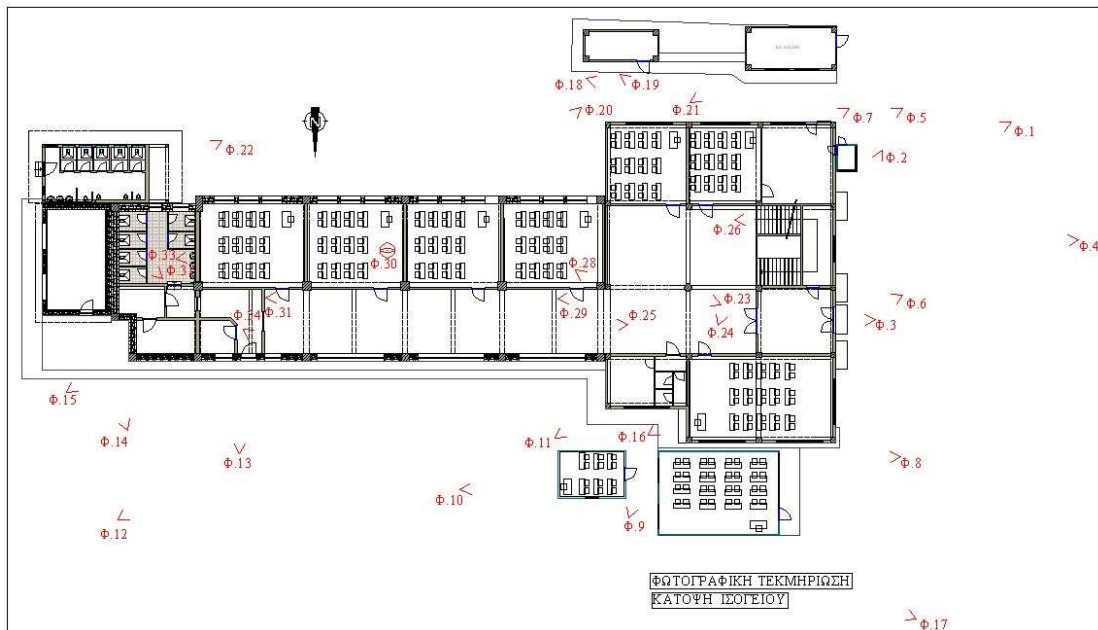
εικ.55. Προοπτική άποψη γραφείου καθηγητών, Δυτικά

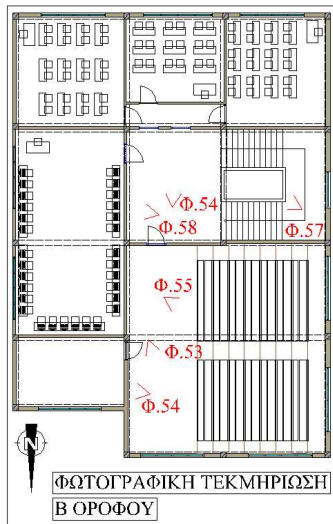
## **7<sup>ο</sup> ΚΕΦΑΛΑΙΟ**

« ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ »



## 7.Α. ΣΧΕΔΙΑ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ





## 7.Β. ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ



Φ.1



Φ.2



Φ.3



Φ.4



Φ.5



Φ.6



Φ.7



Φ.8



Φ.9



Φ.10



Φ.11



Φ.12



Φ.13





Φ.14



Φ.15



Φ.17



Φ.18



Φ.19



Φ.20



Φ.21



Φ.22



Ф.23



Ф.24



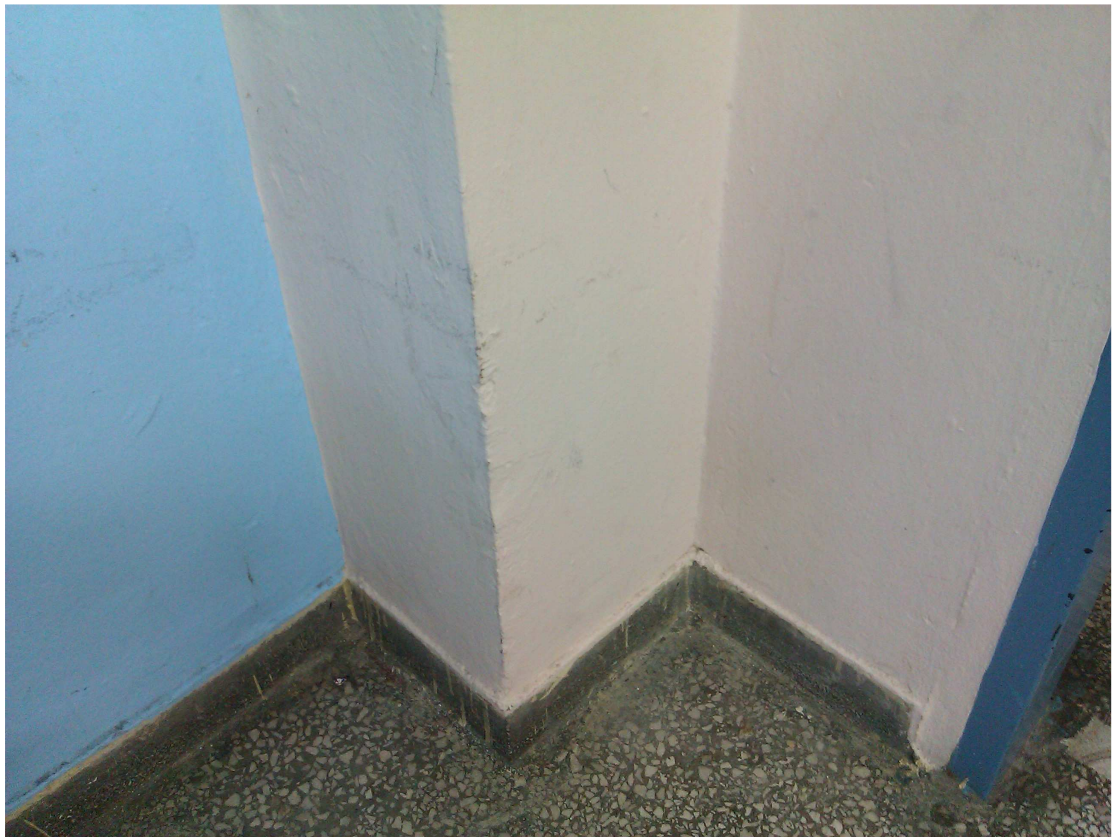
Φ.25



Φ.26



Φ.27



Φ.28



Φ.29



Φ.30





Φ.31



Φ.32



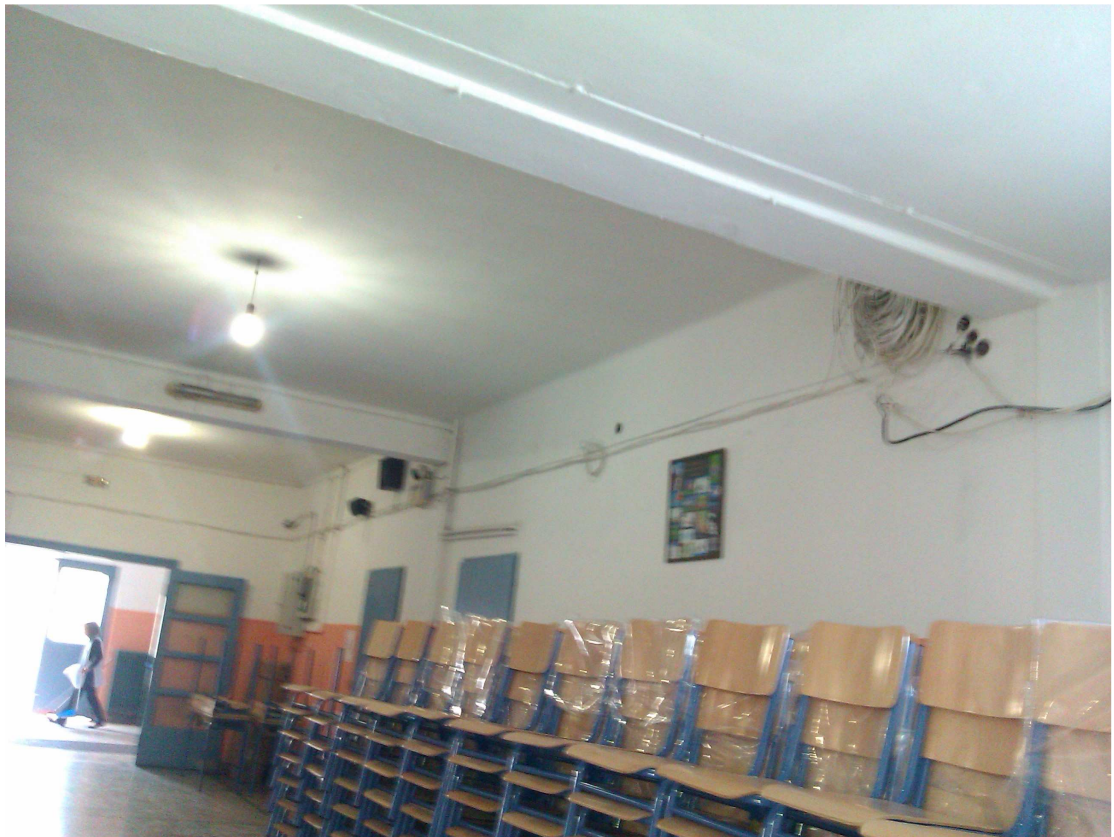
Φ.33



Φ.34



Φ.35



Φ.36



Φ.37



Φ.38



Ф.39



Φ.40



Φ.41



Φ.42



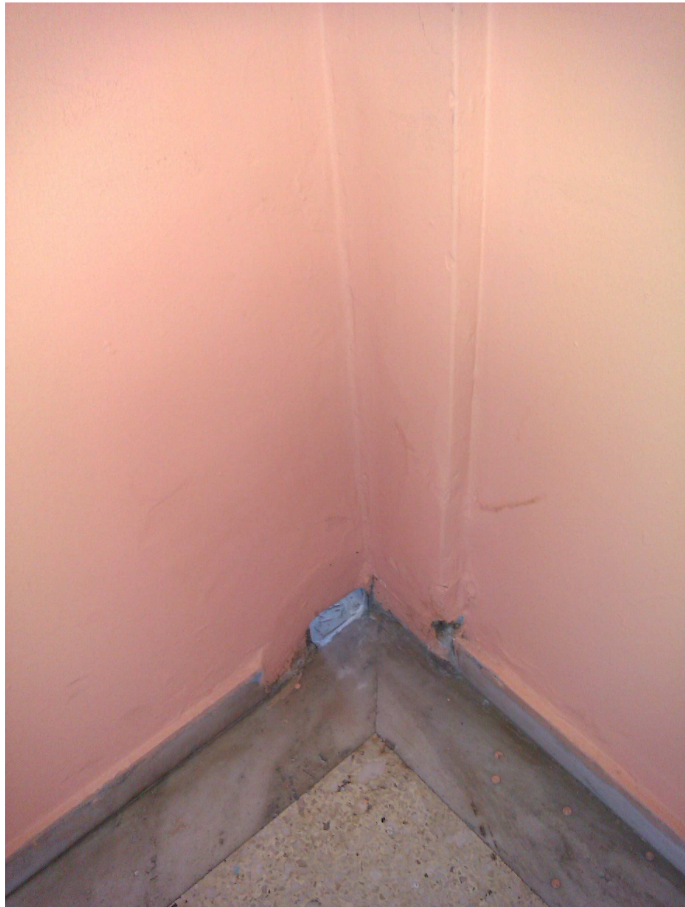
Φ.43



Φ.44



Φ.45



Φ.46





Φ.47



Φ.48



Φ.49



Φ.50



Φ.51



Φ.53



Φ.54



Φ.55



Ф.56



Ф.57



Φ.58

## ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Τα τελευταία 15 χρόνια, στο Ηράκλειο, έχει κτιστεί μεγάλος αριθμός νέων σχολικών κτηρίων όλων των βαθμίδων τα οποία καλύπτουν υποτυπωδώς τις ανάγκες για σχολική στέγη. Θεωρώ, όμως, ότι τα σχολεία του περασμένου αιώνα είναι σημαντικό να διατηρηθούν και να αναδειχτούν καθώς είναι σημαντικά και ως κτήρια και ως ιστορία του τόπου. Για το λόγο αυτό ασχολήθηκα με το συγκεκριμένο σχολείο στο οποίο φοίτησα. Για τη συλλογή του υλικού εκτός από ότι αναφέρει η βιβλιογραφία απευθύνθηκα και σε τοπικούς φορείς, όπως η Εφορεία Νεοτέρων Μνημείων Ηρακλείου, το γραφείο Παλιάς Πόλης και την Τεχνική Υπηρεσία Της Περιφέρειας Ηρακλείου. Τέλος, ευχαριστώ γι την βοήθεια στη συλλογή τεχνικών πληροφοριών για τα μεταλλικά κτήρια την τεχνική ομάδα της εταιρίας «ΑΛΦΑ ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗ» στην οποία διετέλεσα την πρακτική μου άσκηση, καθώς και τον προϊστάμενο της Εφορείας Νεοτέρων Μνημείων, κύριο Φανουράκη, τους εργαζόμενους στο Γραφείο Παλιάς Πόλης για το ιστορικό υλικό και την καθηγήτρια που ανέλαβε να επιβλέπει την πτυχιακή μου εργασία, κ. Εύα Αθανασοπούλου.

## **.ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ**

### **ΒΙΒΛΙΑ:**

Χρυσούλα Τσομπανάκη, «Το Ηράκλειο εντός των τειχών, αστική αρχιτεκτονική των νεώτερων χρόνων από τις αρχές του 19<sup>ου</sup> έως και την τέταρτη δεκαετία του 20<sup>ου</sup> αι.», Ηράκλειο Κρήτης 2000, Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδος/ Τμήμα Ανατολικής Κρήτης

Giuseppe Gerola, «Βενετικά Μνημεία Της Κρήτης», 1993 Κρήτη, εκδοτική φροντίδα Βικελαία Δημοτική Βιβλιοθήκη, μετάφραση Στέργιος Σπανάκης  
«Monumenti Veneti Nell' isola de Creta»

### **ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ:**

[www. νεότερα μνημεία/ δήμος Ηρακλείου.gr](http://www.νεότερα_μνημεία/δήμος_Ηρακλείου.gr)

[www. εφορεία νεοτέρων μνημείων νομού Ηρακλείου.gr](http://www.εφορεία_νεοτέρων_μνημείων_νομού_Ηρακλείου.gr)

[www. αρχαιολογία νομού Ηρακλείου.gr](http://www.αρχαιολογία_νομού_Ηρακλείου.gr)

[www. ΤΑ ΤΕΕ νομού Ηρακλείου.gr](http://www.ΤΑ_ΤΕΕ_νομού_Ηρακλείου.gr)

[www. Μεσοπολεμική αρχιτεκτονική στην Ελλάδα.gr](http://www.Μεσοπολεμική_αρχιτεκτονική_στην_Ελλάδα.gr)

[www. Μοντέρνα κτήρια του 30.gr](http://www.Μοντέρνα_κτήρια_του_30.gr)

[www. Πάτροκλος Καραντινός- βικιπαίδεια.gr](http://www.Πάτροκλος_Καραντινός-βικιπαίδεια.gr)

[www. Πάτροκλος Καραντινός-σχολικά κτίρια.gr](http://www.Πάτροκλος_Καραντινός-σχολικά_κτίρια.gr)

[www. σχολεία μοντέρνου κινήματος- Ελλάδα.gr](http://www.σχολεία_μοντέρνου_κινήματος-Ελλάδα.gr)

[www. Πυράντοχα χρώματα.gr](http://www.Πυράντοχα_χρώματα.gr)

[www. Fiber glass.gr](http://www.Fiber_glass.gr)

[www. Εξωτερική θερμομόνωση- θερμοπρόσοψη.gr](http://www.Εξωτερική_θερμομόνωση-θερμοπρόσοψη.gr)

[www. Χαλκοσωλήνες υδρορροών .gr](http://www.Χαλκοσωλήνες_υδρορροών_.gr)